

รายงานการวิจัย

เรื่อง การศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชา มน 102

A Study for a Developmental Model of
Extra-Curricular Activities for the HM102 Course

ผศ.ดร.นารีรัตน์ รัทวิจิตรกุล

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องการศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชา มน 102 นี้ ได้ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้ ปีงบประมาณ 2539 ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้วิจัยขอขอบคุณ ผศ.ดร.พิสมัย ศรีอำไพ คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ที่เป็นกำลังใจในการทำวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณ รศ.ดร.บุญชม ศรีสะอาด และ ผศ.สุทธิวรรณ พิรศักดิ์โสภณ ที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย และวิธีการทางสถิติเพื่อการวิจัย ขอขอบคุณนิสิตชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2539 ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม และขอขอบคุณคุณพัชรินทร์ อุปัทมาย์ ที่กรุณาพิมพ์งานวิจัยฉบับนี้

คุณค่าอันพึงมีจากงานวิจัยฉบับนี้ ขอมอบแด่คณาจารย์ผู้เสียสละช่วยสอนวิชา มน102 ทุกท่าน

নারীর্তন রক্বিজিতরুত

บทคัดย่อ

การศึกษารูปแบบการจั ดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชา มน 102

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินกิจกรรมการเรียนการสอนวิชา มน 102 และเพื่อพัฒนารูปแบบการจั ดกิจกรรมเสริมหลักสูตร วิชา มน 102 ดำเนินการวิจัยโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และเก็บรวบรวมข้อมูลจากนิสิตชั้นปีที่ 3 ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2539 ด้วยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีจับสลากตามสัดส่วนของแต่ละวิชาเอกแต่ละชั้นปี และแต่ละคณะ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 222 คน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า นิสิตประเมินว่าครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีความรู้ดี มีบุคลิกภาพดี สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็น ช่วยให้ผู้เรียนมีวิธีการอย่างเป็นระบบ และปลูกฝังจริยธรรมให้กับนิสิตในระดับมาก นิสิตประเมินเกี่ยวกับบทความแต่ละบทอ่านแล้วเข้าใจง่าย มีความทันสมัย มีความเหมาะสมกับเวลาในระดับปานกลาง และประเมินระดับมากกว่าบทความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของวิชา กระตุ้นให้นิสิตมีวิธีการอย่างเป็นระบบ และยังช่วยส่งเสริมจริยธรรมของนิสิต นิสิตประเมินเกี่ยวกับการประเมินรายวิชาอยู่ในระดับมากทุกข้อ การประเมินของนิสิตที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนอยู่ในระดับมาก คือ การจัดกลุ่มนิสิตแต่ละห้องที่จัดแบ่งนิสิตจากแต่ละวิชาเอก บรรยากาศการเรียนการสอนในห้องเรียนเป็นกันเอง นิสิตมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในห้องเรียน วิธีสอนที่อภิปรายกลุ่มย่อยเกี่ยวกับเนื้อหาจากบทความทูลสัจปาที่มีความเหมาะสม ส่วนการประเมินเกี่ยวกับระยะเวลาในการอภิปรายระยะเวลาในการอ่านบทความ การบ้านและการค้นคว้านอกห้องเรียนมีปริมาณเหมาะสม การอ่านหนังสือนอกเวลา 2 เล่ม และการมีปฏิสัมพันธ์กับครูอยู่ในระดับปานกลาง กิจกรรมการฟังคำบรรยายจากวิทยากรหรือพระสงฆ์อยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ หัวข้อบรรยายสอดคล้องกับวัตถุประสงค์รายวิชา ความสามารถของวิทยากรหรือพระสงฆ์ในการบรรยาย ระยะเวลาในการบรรยาย 2 ชั่วโมงครึ่ง จำนวน 2 ครั้งต่อภาคเรียน และการนำข้อคิดไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน การประเมินของนิสิตที่มีต่อกิจกรรมค่ายพัฒนาจิตอยู่ในระดับปานกลางคือ ระยะเวลาเข้าค่าย 1 คืน และอยู่ในระดับมากได้แก่ เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชา มีประโยชน์ต่อนิสิต สิ่งอำนวยความสะดวก การเรียนรู้ปฏิบัติศาสนกิจ การบรรยายธรรมะ ความรับผิดชอบและบุคลิกภาพของผู้ควบคุมการอยู่ค่าย การประเมินของนิสิตที่มีต่อกิจกรรม

วัดมนต์ทำวัตรเย็น ณ ชมรมพุทธศาสน์อยู่ในระดับมาก คือ เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับ
วัตถุประสงค์รายวิชา ระยะเวลา สถานที่ ผู้นำสวดมนต์ ความยาวของบทสวดมนต์ และ
Mahasarakham University

การสวดมนต์ทำวัตรเย็น ณ ชมรมพุทธศาสน์อยู่ในระดับมาก คือ เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์รายวิชา ระยะเวลา สถานที่ ผู้นำสวดมนต์ ความยาวของบทสวดมนต์ และ บรรยากาศในการสวดมนต์มีความเหมาะสมแต่มีความเห็นในระดับปานกลาง คือ จำนวน 5 ครั้งต่อภาคเรียน นิสิตประเมินกิจกรรมร่วมกับมหาวิทยาลัย เช่น ร่วมทอดกฐิน อยู่ใน ระดับมาก คือ เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับการเรียนรายวิชา ทำให้เข้าใจประเพณีพุทธศาสนิก เป็นกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชน แต่ประเมินสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรมระดับปานกลาง สำหรับการจัดอันดับการบรรลุวัตถุประสงค์ของ รายวิชานั้นพบว่า กิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนและการทำการบ้านส่งและการฟังการ บรรยายจากวิทยากรและพระสงฆ์ ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์การเป็นผู้ใฝ่รู้ความจริงและสามารถ คิดอย่างมีเหตุผล และเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม ส่วนอีก 3 กิจกรรม คือ กิจกรรม ค่ายพัฒนาจิต กิจกรรมสวดมนต์ทำวัตรเย็นและกิจกรรมร่วมกับมหาวิทยาลัยทำให้บรรลุ วัตถุประสงค์การเป็นผู้มีคุณภาพและจริยธรรม และจากผลการวิจัยสรุปได้ว่า กิจกรรมการฟัง คำบรรยายจากวิทยากรและพระสงฆ์ กิจกรรมค่ายพัฒนาจิต กิจกรรมสวดมนต์ทำวัตรเย็น และกิจกรรมร่วมกับมหาวิทยาลัยเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เหมาะสมของรายวิชา

มน 102

Abstract

A Study for a Developmental Model of Extra-Curricular Activities for the HM102 Course

The purposes of the study were to evaluate instruction of the HM102 course and to develop a model of extra-curricular activities. The subjects were junior and senior students during the 1996 academic year which were sampled by proportional simple random from each major and each faculty. Questionnaires developed by the researcher were administered to the two hundred and twenty-two subjects.

Analysis of the data found that the subjects evaluated instructors at a high level for each item, which were instructors' knowledge, personality, ability to facilitate the students to express their opinions in discussions, and ability to guide the students toward having a systematic method of thinking. The subjects evaluated articles and documents which were used for course reading as moderately understandable, modern and suitably long, and evaluated at a high level for their ability to encourage the students to think systematically and promote students' ethics. Evaluation of criteria of the course evaluation was at a high level for each item. The subjects' evaluation toward classroom learning activities were at a high level for the classroom component of the students from diverse majors, classroom climate, interaction with other students, group discussion every week, and were at a moderate level for time period for discussion, time period for reading articles, amount of homework and outside reading, and interaction with the instructors. The

high level for each item which were the lecture's topic in congruity with course objectives, twice per semester, two-and-a half-hour presentation, the speaker's ability to make the presentation and application of the idea to the daily use. Evaluation of the subjects toward the Buddhist camping activity was at moderate level for the period of time for camping (one night), and were at a high level for the applicability to the students, congruity with course's objectives, learning to practice a religious affair, and sermon lecture, camping facilities, responsibility and personality of the camp facilitator. The students evaluated a Buddhist praying activity at high level for its congruity with the course's objectives, time period, place, praying conductor, the length of the chapter of the prayer, praying environment, and at a moderate level for praying five times per semester. The evaluation toward joining the activities of the campus were at a high level for each item besides facilities for joining the activity. Analysis of the data for rating whether the course objectives were met found that classroom learning activity and a lecture activity from speaker or the monk attained the course's objectives of having an interest in the truth and having ability to think rationally, and being an ethical person. Other three activities, which were Buddhist praying, Buddhist camping and joining activities on campus, attained the course's objective of being an ethical person. A sermon lecture activity, Buddhist praying, Buddhist camping and joining activities on campus, these four activities were appropriate extra-curricular activities for the HM102 course.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหางานวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
ความสำคัญของการวิจัย	4
คำจำกัดความ	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
ความหมายของจริยธรรม	5
ลักษณะทางจริยธรรม	6
รายวิชา มน 102 : มนุษย์กับการใช้เหตุผลและจริยธรรม	9
เนื้อหาวิชา มน 102 : มนุษย์กับการใช้เหตุผลและจริยธรรม	10
กิจกรรมการเรียนการสอน	13
เกณฑ์การประเมินผล	14
แนวคิดและการปลูกฝังค่านิยม	15
การปลูกฝังจริยธรรมด้วยการกระถางค่านิยม	16
การปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผล	19
การปลูกฝังจริยธรรมด้วยการปรับพฤติกรรม	22
การปลูกฝังจริยธรรมด้วยทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม	24
การปลูกฝังจริยธรรมตามแนวพุทธศาสนา	25
การปลูกฝังจริยธรรมในรายวิชา มน 102 : มนุษย์กับการใช้เหตุผลและจริยธรรม	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	29
3 วิธีดำเนินการวิจัย	33
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	33
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	34
การเก็บรวบรวมข้อมูล	35
การวิเคราะห์ข้อมูล	35
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	36

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย	37
ระดับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อครูผู้สอน เอกสารหรือบทความที่อ่าน ในห้องเรียน และการประเมินผล	37
ระดับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและ นอกห้องเรียน 5 กิจกรรม	39
น้ำหนักรวมของการบรรลุวัตถุประสงค์แต่ละข้อของแต่ละกิจกรรม การเรียนการสอน	45
ความประทับใจในการเรียนรายวิชา มน 102	55
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	57
ความมุ่งหมายของการวิจัย	57
วิธีดำเนินการวิจัย	57
สรุปผลการวิจัย	58
อภิปรายผล	64
ข้อเสนอแนะ	69
บรรณานุกรม	71
ภาคผนวก	74
ภาคผนวก ก แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์	75
ภาคผนวก ข การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ	84

บัญชี ตาราง

ตาราง

หน้า

1	แสดงค่าร้อยละของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามสถานภาพ	
2	แสดงระดับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อครูผู้สอนรายวิชา มน 102 โดยรวมและรายข้อ	35
3	แสดงระดับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อเอกสารและบทความที่อ่านในห้องเรียน รายวิชา มน 102 โดยรวมและรายข้อ	37
4	แสดงระดับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการประเมินผลรายวิชา มน 102 โดยรวมและรายข้อ	38
5	แสดงระดับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน โดยรวมและรายข้อ	39
6	แสดงระดับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อกิจกรรมการฟังบรรยายโดยวิทยากรหรือ พระสงฆ์โดยรวมและรายข้อ	40
7	แสดงระดับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อกิจกรรมค่ายพัฒนาจิตโดยรวม และรายด้าน	41
8	แสดงระดับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีต่อกิจกรรม การสวดมนต์ทำวัตรเย็น ณ ชมรมพุทธศาสนา โดยรวมและรายด้าน	42
9	แสดงระดับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อกิจกรรมร่วมกับมหาวิทยาลัย เช่น ทอดกฐิน โดยรวมและรายด้าน	43
10	แสดงการบรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชา มน 102 ของแต่ละกิจกรรม	45
11	แสดงน้ำหนักรวมของการบรรลุวัตถุประสงค์รายวิชา มน 102 แต่ละข้อ ของกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนและการทำการบ้านส่ง	47
12	แสดงน้ำหนักรวมของการบรรลุวัตถุประสงค์รายวิชา มน 102 แต่ละข้อ ของกิจกรรมการฟังคำบรรยายจากวิทยากรและพระสงฆ์	49
13	แสดงน้ำหนักรวมของการบรรลุวัตถุประสงค์รายวิชา มน 102 แต่ละข้อ ของกิจกรรมค่ายพัฒนาจิต	53
14	แสดงน้ำหนักรวมของการบรรลุวัตถุประสงค์รายวิชา มน 102 แต่ละข้อ ของกิจกรรมสวดมนต์ทำวัตรเย็น ณ ชมรมพุทธศาสนา	53
15	แสดงน้ำหนักรวมของการบรรลุวัตถุประสงค์รายวิชา มน 102 แต่ละข้อ	

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

วิชา มน 102 : มนุษย์การใช้เหตุผลและจริยธรรม (Men ,Reason and Ethics) เป็นวิชาหนึ่งในหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ได้รับการปรับปรุงให้เป็นหลักสูตรแบบบูรณาการ มุ่งพัฒนาพฤติกรรมของนิสิตให้เป็นผู้คิดแก้ปัญหาอย่างมีระบบ สามารถผสมผสานสาระของศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อมองเห็นความสัมพันธ์ของศาสตร์ทั้งปวง และเน้นการพัฒนาคุณธรรม หลักสูตรศึกษาทั่วไปได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนานิสิตให้เป็นบัณฑิตที่มีลักษณะสำคัญ 7 ประการคือ (1) เป็นผู้มีความสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (2) เป็นผู้มีความสุจริต (3) เป็นผู้มีความรักใคร่สามัคคี (4) เป็นผู้มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ (5) เป็นผู้มีความประพฤติและสุขภาพที่ดีทั้งกายและใจ (6) เป็นผู้มีความจริงใจและคิดอย่างมีเหตุผล (7) เป็นผู้มีความซื่อสัตย์และจริยธรรม หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปนี้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตรได้เริ่มใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2534 และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม) เริ่มใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2536

มหาวิทยาลัยมหาสารคามเริ่มเปิดสอน วิชา มน 102 ให้นิสิตทุกคนทุกคณะลงทะเบียนเรียน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2536 วิชานี้เป็นวิชาศึกษาทั่วไป ในกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ วัตถุประสงค์การเรียน วิชา มน 102 เพื่อให้นิสิต (1) เป็นผู้มีความรู้ความจริงและสามารถคิดอย่างมีเหตุผล (2) เป็นผู้มีความซื่อสัตย์และจริยธรรม เอกสารประกอบการสอนประกอบด้วยเนื้อหา 15 บทเรียน ตามลำดับ ดังนี้ (1)เกิดมาทำไม (2)ตั้งใจศึกษา (3)หาเป้าหมายชีวิต (4)เผ้าใจอยู่เสมอ (5)อย่าผลอ...จงทำดี (6)รู้หน้าที่ของตน (7)อดทนทำงาน (8)กล้าหาญวิเคราะห์ (9)รู้จักเจาะข่าวสาร (10)ผสมผสานความคิด (11)มีมิตรมากมาย (12)เป็นนายหรือบ่าว (13)เผ้าหาความจริง (14)รู้สรรพสิ่งถึงแก่น (15)แน่นมั่นในอุดมการณ์ สำหรับการเรียนการสอนวิชานี้ทางคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้ขอความอนุเคราะห์จากอาจารย์คณะอื่น ๆ มาเป็นอาจารย์เพื่อช่วยสอน ซึ่งผู้สอนจะมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator of learning) โดยตั้งคำถาม ตั้งประเด็นปัญหา เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียน คิด อภิปรายร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียน เพื่อการแสวงหาคำตอบหรือความรู้ที่มีระบบ อาจารย์แต่ละท่านจะรับผิดชอบนิสิต 1 กลุ่ม ๆ ละ 25 - 35 คน นิสิตแต่ละกลุ่มจะเป็นนิสิตที่มาจกต่าง ๆ นิสิตจะต้องอ่านบทความมาก่อนเข้าชั้นเรียน อาจารย์บางท่านอาจจะให้นิสิตย่อความนั้น ๆ มาส่งก่อน หรืออาจารย์บางท่านก็จะให้นิสิตอ่านบทความในชั้นเรียนก่อนที่จะ

แบ่งกลุ่มอภิปรายถึงสาระและประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทความนั้น ๆ ในชั้นเรียนทุกสัปดาห์
 นิสิตจะแบ่งกลุ่มเพื่อดำเนินการอภิปราย ซึ่งนิสิตแต่ละคนจะหมุนเวียนกันเพื่อทำหน้าที่ประธานและ
 เลขานุการ และจะหมุนเวียนสมาชิกของกลุ่มทุกสัปดาห์เช่นกัน หลังจากได้อภิปรายแลกเปลี่ยน
 และเสนอความคิดเห็นในกลุ่มย่อยของตนแล้ว ประธานและเลขานุการของแต่ละกลุ่มจะนำเสนอ
 ความคิดเห็นของกลุ่มต่อนิสิตในชั้นเรียน กิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนก็จะดำเนินเช่นนี้
 ตลอดภาคเรียน กิจกรรมการเรียนการสอนนอกชั้นเรียน ได้แก่ การให้นิสิตเข้าร่วมกิจกรรมของ
 มหาวิทยาลัย เช่น การเข้าร่วมงานกฐินสามัคคีของมหาวิทยาลัย การพัฒนาบริเวณของมหาวิทยาลัย
 การฟังการอภิปรายทางวิชาการที่จัดขึ้นในมหาวิทยาลัย การฟังบรรยายจากพระสงฆ์ หรือบุคคลที่
 ประสบความสำเร็จในชีวิต หรือบุคคลที่ทำประโยชน์ให้กับสังคม การวัดและการประเมินผล
 การเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนจะพิจารณาจากการเข้าชั้นเรียนตรงเวลา การมีส่วนร่วมใน
 การอภิปรายในชั้นเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมนอกชั้นเรียน การส่งงานครบตามจำนวนที่ได้รับ
 มอบหมาย ส่งตรงเวลา และเป็นงานที่มีคุณภาพ

ในปีการศึกษา 2537 ซึ่งเป็นปีที่ 2 ของการสอนวิชานี้ ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์จากคณะ
 ศึกษาศาสตร์ที่ช่วยสอนวิชานี้ ได้เสนอ ความคิดเห็นต่อคณาจารย์ผู้สอนวิชานี้ ให้เพิ่มกิจกรรม
 สวดมนต์ทำวัตรเย็นที่ชมรมพุทธศาสน์ 5 ครั้ง โดยกิจกรรมดังกล่าวนี้มีส่วนต่อการวัดและ
 ประเมินผลการเรียนวิชานี้ด้วย และระหว่างวันที่ 27 - 28 สิงหาคม 2538 คณะมนุษยศาสตร์
 และสังคมศาสตร์ได้จัดให้มีการสัมมนาการเรียนการสอนวิชา มน 102 ณ โรงแรมเจริญโฮเต็ล
 จ.อุดรธานี ที่ประชุมได้พิจารณาการเรียนการสอนวิชา มน 102 ประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ เช่น
 วัดอุปพระสงฆ์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลและการประเมินผล ในการประชุม
 ครั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอความเห็นให้เพิ่มกิจกรรมการเข้าค่ายพัฒนาจิต เพื่อให้ นิสิตได้มีโอกา
 สปฏิบัติธรรมด้วยการนำ นิสิตกลุ่มละ 100 - 125 คน ไปพักค้างคืนที่วัดป่าในเขตอำเภอเมือง
 จังหวัดมหาสารคาม โดยรถออกจากมหาวิทยาลัย วันศุกร์ เวลา 17.00 น. และ กลับจากวัดใน
 วันเสาร์ เวลา 12.00 น. ขณะค้างคืนที่วัดมีกิจกรรมดังนี้ การสวดมนต์ทำวัตรเย็น ทำวัตรเช้า
 การนั่งสมาธิ การเดินจงกรม การฟังการบรรยายธรรมจากหลวงปู่เจ้าอาวาสวัด การสนทนาธรรม
 การบริหารร่างกายตอนเช้า และการบำเพ็ญประโยชน์ภายในวัด ที่ประชุมเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะ
 ของผู้วิจัย ดังนั้น ในปีการศึกษา 2538 จึงได้เพิ่มกิจกรรมการเรียนการสอนนอกห้องเรียนอีก
 1 กิจกรรม คือ กิจกรรมการเข้าค่ายพัฒนาจิต การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกชั้นเรียนที่
 ผ่านมา นิสิตส่วนใหญ่ประเมินว่าเป็นกิจกรรมที่ดี มีประโยชน์ ทั้งนี้อาจจะเป็นเนื่องมาจากประเมิน
 ในช่วงเวลาที่มีผลต่อเกรดของวิชานี้มากกว่าจะประเมินเพื่อเสนอแนะสำหรับการพัฒนารูปแบบ

กิจกรรมเสริมหลักสูตร วิชา มน 102 เพื่อให้การเรียนการสอนวิชานี้บรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนาให้นิสิตมีคุณลักษณะการเป็นผู้ใฝ่รู้ความจริง และสามารถคิดอย่างมีเหตุผล และเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม

วัตถุประสงค์ ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินกิจกรรมการเรียนการสอนวิชา มน 102
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชา มน 102

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตไว้ ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนิสิตชั้นปีที่ 4 และนิสิตชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2539 ที่ได้ผ่านการเรียนวิชา มน 102 ในปีการศึกษา 2537 และปีการศึกษา 2538 ตามลำดับ จำนวน 770 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ นิสิตชั้นปีที่ 3 และนิสิตชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2539 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 30 ของกลุ่มประชากร ซึ่งได้มาจากการสุ่มด้วยวิธีจับสลากตามสัดส่วนของนิสิตแต่ละคณะ แต่ละวิชาเอก ได้นิสิตชั้นปีที่ 3 จำนวน 128 คน นิสิตชั้นปีที่ 4 จำนวน 103 คน
3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย คือ ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอนวิชา มน 102 โดยแบ่งออกเป็น ด้านต่าง ๆ ดังนี้
 - 3.1 ด้านครูผู้สอน
 - 3.2 ด้านเอกสาร / บทความที่อ่านในชั้นเรียน
 - 3.3 ด้านการประเมินผล
 - 3.4 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน
 - 3.5 ด้านกิจกรรมการฟังบรรยายโดยวิทยากรและพระสงฆ์
 - 3.6 ด้านกิจกรรมค่ายพัฒนาจิต
 - 3.7 ด้านกิจกรรมสวดมนต์ทำวัตรเย็น ที่ชมรมพุทธศาสนา
 - 3.8 ด้านกิจกรรมร่วมกับมหาวิทยาลัย
 - 3.9 ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์รายวิชา

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้จะได้ข้อสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชา มน 102 ที่เหมาะสม เพื่อการพัฒนานิสิตของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ให้มีคุณลักษณะตามจุดมุ่งหมายของรายวิชานี้

คำจำกัดความ

1. วิชา มน 102 หมายถึง วิชาที่มุ่งเน้นกับการใช้เหตุผลและจริยธรรม 2 หน่วยกิต เป็นวิชาศึกษาทั่วไปกลุ่มมนุษยศาสตร์ ที่บังคับให้นิสิตระดับปริญญาตรีของ รูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชา มน 102 หมายถึง ลักษณะและวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
2. รูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชา มน 102 หมายถึง ลักษณะและวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชา มน 102 มนุษย์กับการใช้เหตุผลและจริยธรรม เพื่อให้ได้แนวคิดในการศึกษาในเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. ความหมายของจริยธรรม
2. รายวิชา มน 102 : มนุษย์กับการใช้เหตุผลและทางจริยธรรม
3. แนวคิดและวิธีปลูกฝังจริยธรรม
4. การปลูกฝังจริยธรรมในรายวิชา มน 102
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของจริยธรรม

นักจิตวิทยาและนักการศึกษา ได้ให้ความหมายของคำว่า “จริยธรรม” ไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

หนังสือ หันนาคินทร์ (2520 : 44) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง ความประพฤติ อันพึงปฏิบัติต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อสังคม ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองเกษมสุขขึ้น ในสังคมและสมาชิกของสังคม การที่จะปฏิบัติให้เป็นไปเช่นนั้นได้ ผู้ปฏิบัติจะต้องรู้สึกสิ่งใด ถูกสิ่งใดผิด ดังนั้นการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมจึงต้องประกอบกันทั้งความรู้สึกทางจิตใจและการปฏิบัติทางกายอันสอดคล้องกับความรู้สึกทางจิต

ก่อ สวัสดิ์หาณิชย์ (2522 : 18) กล่าวว่า จริยธรรมคือประมวลความประพฤติ และความนึกคิดในสิ่งที่ดีงามและเหมาะสม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 : 2) ให้ความหมายของจริยธรรมว่า หมายถึง ลักษณะทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์และมีขอบเขต รวมถึงพฤติกรรมทางสังคมประเภทต่าง ๆ ด้วยลักษณะและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม จะมีคุณสมบัติประเภทใดประเภทหนึ่ง ในสองประเภทคือเป็นลักษณะที่สังคมต้องการให้มีอยู่ในสมาชิคนั้นคือพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบในการสนับสนุนและลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกในสังคม เป็น

กระทำที่สังคมลงโทษหรือพยายามกำจัด และผู้กระทำพฤติกรรมนั้นส่วนมา รู้สึกว่าเป็น

สิ่งที่ไม่ถูกต้องและไม่สมควร ฉะนั้นผู้ที่มีจริยธรรมสูง คือ ผู้ที่มีลักษณะและพฤติกรรม ประเภทแรกมากส่วนประเภทหลังมีน้อย

พจน์ สะเพียรชัย (กรมการฝึกหัดครู. 2525 : 11) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง หลักประพฤติและการปฏิบัติที่ได้รับการยอมรับในแต่ละสังคมว่าเป็นการประพฤติปฏิบัติ ที่ดีงามยุติธรรมและเป็นสัจจะ เพื่อบรรลุถึงสภาพชีวิตที่มีคุณค่าอันพึงประสงค์ของแต่ละ สังคมนั้น ๆ

สาโรช บัวศรี (2526 : 20) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมว่า เป็นค่านิยมในระดับ ต่าง ๆ ที่สังคมและบุคคลต้องยึดมั่นถือมั่น และจริยธรรมนี้จะนำสันติสุขมาให้แก่บุคคลและ สังคมได้ตามควรแก่กรณี เพราะว่าจริยธรรมเป็นเครื่องควบคุมปฏิกริยาระหว่างมนุษย์และ สังคมหรือสิ่งแวดล้อมทั้งปวง

เพียเจท์ (Piaget. 1962 : 1) กล่าวว่า จริยธรรม คือ องค์ประกอบของกฎเกณฑ์ที่ บุคคลยอมรับว่าถูก ว่าดี ว่าควร เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากสังคม

เรสท์ (Rest. 1997 : 6) กล่าวว่า จริยธรรมเป็นมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับหลักความ ยุติธรรมในการมีปฏิสัมพันธ์กันคนในสังคม โดยไม่เกี่ยวข้องกับคุณค่าหรือความรู้สึกส่วนตัวของ แต่ละบุคคล เช่น ความรู้สึกส่วนตัวที่จะพัฒนาตนเองให้ถึงจุดสุดยอดแห่งศักยภาพของเขา

โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1976 : 4-5) กล่าวว่า จริยธรรมเป็นพื้นฐานของความยุติธรรม ถือเอาการกระจายสิทธิและหน้าที่อย่างเท่าเทียมกัน โดยมีได้หมายถึง กฎเกณฑ์ที่บังคับทั่วไป แต่เป็นกฎเกณฑ์ที่มีความเป็นสากลที่คนส่วนใหญ่รับไว้ทุกสถานการณ์ ไม่มีการขัดแย้ง เป็นอุดมคติดังนั้นพันธะทางจริยธรรมจึงเป็นการเคารพต่อสิทธิข้อเรียกร้องของบุคคลอย่าง เสมอภาคกัน

จากความหมายของคำว่า จริยธรรม เท่าที่ได้รวบรวมมาดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า จริยธรรม หมายถึง การกระทำหรือความรู้สึกซึ่งสังคมยอมรับและต้องการอันเป็นสิ่งที่ดีงาม ก่อให้เกิดความสงบสุขในการอยู่ร่วมกัน

ลักษณะทางจริยธรรม

คณะกรรมการโครงการศึกษาจริยธรรมไทยได้สรุปค่านิยมจริยธรรม ตามแนว ปรัชญาและวัฒนธรรมไทยออกเป็น 4 ระดับใหญ่ ๆ เรียงจากค้ำไปหาสูง คือ (สงวน ลักษณะ

- ระดับ 1 การกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดเพื่อผลประโยชน์บางประการของตนเองหรือเพื่ออวดตา
- ระดับ 2 การกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดเพื่อผู้อื่นในสังคมแคบ ๆ เช่น ญาติ พี่น้อง เพื่อนสนิท
- ระดับ 3 การกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดเพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนใหญ่ เช่น ชุมชน ประเทศชาติหรือมนุษยชาติ
- ระดับ 4 การกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใด ก็เพื่อความถูกต้องดีงามอันเป็นอุดมคติ หรืออุดมการณ์ในจิตใจที่เรียกว่าทำความดี เพราะอยากทำหรือทำความดีเพื่อความดี

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 : 2-4) ได้แบ่งลักษณะต่าง ๆ ของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมเป็น 4 ประการ ดังนี้

1. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้ในสังคมนั้นเกี่ยวกับการกระทำชนิดใดดีควรกระทำ ชนิดใดเลวควรงดเว้น ลักษณะและพฤติกรรมใดเหมาะสมความรู้เชิงจริยธรรมนี้ขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษาและพัฒนาการทางสติปัญญา ความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์ทางสังคมและศาสนา ส่วนใหญ่เด็กจะเริ่มเรียนรู้ตั้งแต่เกิดและโดยเฉพาะช่วงอายุ 2 ถึง 10 ปี จะได้รับการปลูกฝังค่านิยมนี้เป็นพิเศษ

2. ทักษคติเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกชอบ ไม่ชอบเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด ทักษคติเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้น แต่บุคคลบางคนในสถานการณ์ปกติอาจมีทัศนคติแตกต่างไปจากค่านิยมของสังคมก็ได้ ทักษคติเชิงจริยธรรมมีความหมายกว้างกว่าความรู้เชิงจริยธรรม เพราะรวมเอาความรู้และความรู้สึกในเรื่องนั้น ๆ เข้าด้วยกัน ดังนั้นทัศนคติเชิงจริยธรรมจึงมีคุณสมบัติที่จะใช้ทำนายได้แม่นยำกว่าความรู้เชิงจริยธรรม

3. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการตัดสินใจเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลดังกล่าวช่วยให้ทราบเหตุผลใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำของบุคคลซึ่งการกระทำบางอย่างอาจขัดกับความรู้สึกของบุคคลส่วนใหญ่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเหตุผลและสถานการณ์เป็นสำคัญ

4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรืองดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎหมายหรือค่านิยมในสังคมนั้น

ที่สังคมยอมรับ เช่น การให้ทาน การเสียสละเพื่อส่วนรวมและการช่วยเหลือผู้
ได้ยาก เป็นต้น พฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับ เช่น การโกงสิ่งของ เงินทองหรือคะแนน
Mahasarakham University

การโหมยและการกล่าวเท็จ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งที่สังคมให้ความสำคัญมากกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะการกระทำในทางดีและทางเลวของบุคคลส่งผลโดยตรงต่อความผาสุกและความทุกข์ของสังคม

นอกจากนี้ ดวงเดือน พันธุนานาวิน ยังได้แบ่งลักษณะของจริยธรรมดังกล่าวออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. ด้านเนื้อหาของจริยธรรม คือ สิ่งในแต่ละสังคมหรือหมู่เหล่าอบรมสั่งสอนลูกหลานคนว่าทำสิ่งนั้นดี ทำสิ่งนี้ไม่ดี ซึ่งจะปรากฏในรูปของการให้ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ทำแล้วผู้ทำจะได้รับการสรรเสริญและส่งเสริมจากสังคมและพฤติกรรมที่ทำแล้วจะถูกสังคมลงโทษเป็นเนื้อหาความรู้ทางศาสนา ทางกฎหมาย และระเบียบประเพณีของหมู่เหล่า อาจอยู่ในรูปค่านิยมของสังคมหรือทัศนคติของบุคคล และในรูปของบุคลิกภาพที่เกี่ยวกับคุณธรรมและประทุษกรรมต่าง ๆ เช่น ความเอื้อเฟื้อ ความก้าวร้าว สันโดษ อิทธิบาทสี่ ฯลฯ ด้านเนื้อหาทางสังคมนี้แต่ละสังคมอาจแตกต่างกันได้มาก สิ่งที่สังคมหนึ่งว่าดีควรทำ อีกสังคมหนึ่งอาจไม่สนับสนุน เพราะเห็นเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นหรือน่ารังเกียจ

2. ด้านโครงสร้างของจริยธรรม ได้มีการสร้างหลักหรือจัดตั้งจริยธรรมเป็นประเภทต่าง ๆ หลักหรือประเภทที่ใช้นี้จะแสดงถึงความเจริญทางจริยธรรมเป็นขั้น ๆ ไปตั้งแต่ขั้นต่ำสุดไปจนถึงขั้นสูงสุด การพิจารณาจริยธรรมทางด้านโครงสร้างนี้ยึดเหตุจูงใจในการเลือกกระทำเป็นสำคัญและเกิดจากการพิจารณาว่า การรู้การคิดของมนุษย์นั้นมีโครงสร้างเช่นกัน ตัวอย่างเช่น ทฤษฎีพัฒนาการทางการรู้คิดของเพียเจท์ กล่าวคือ มีผู้กล่าวว่าจริยธรรมของบุคคลนั้นมีบางส่วนที่ขึ้นอยู่กับความรู้คิดของบุคคล ดังนั้นจริยธรรมทางด้านนี้จึงมีโครงสร้างด้วย เพียเจท์เป็นผู้ริเริ่มความคิดนี้ และโคลเบิร์ตได้ขยายความคิดนี้ออกไปจาก 3 ถึง 6 ชั้นและครอบคลุมการบรรลุวุฒิภาวะทางจิตใจที่สูงกว่า ลักษณะทางด้านโครงสร้างของจริยธรรมนี้คือการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

สาโรช บัวศรี (2522 : 18) กล่าวว่า จริยธรรมมีโครงสร้างสำคัญอย่างน้อย

2 ข้อ คือ

1. ศีลธรรม (Moral Value) สิ่งทั้งควเว้น สิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติ
2. คุณธรรม (Ethical Value) สิ่งที่เราควรปฏิบัติ

จากลักษณะทางจริยธรรมดังกล่าวข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า ลักษณะทางจริยธรรมอาจมองในด้านความรู้ ทัศนคติ เหตุผล เนื้อหา โครงสร้าง ศีลธรรมหรือ ด้านคุณธรรม ซึ่ง

ลักษณะที่จะทำให้เกิดความเจริญแก่ตนเองและส่วนรวม ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดี
เพื่อนมนุษย์ในสังคมเดียวกัน (อังอิงจากพรสวรรค์ พิมพ์นิคย์. 2538 : 11-15)
Mahasarakham University

รายวิชา มน 102 : มนุษย์ กับการใช้เหตุผลและจริยธรรม

รายวิชา มน 102 : มนุษย์การใช้เหตุผลและจริยธรรม เป็นรายวิชาบังคับ 2 หน่วยกิตในกลุ่มวิชามนุษย์ศาสตร์ ของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป ซึ่งหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปนี้เป็นหลักสูตรแบบบูรณาการ ที่มุ่งพัฒนาพฤติกรรมของนิสิตให้เป็นผู้คิดแก้ปัญหาอย่างมีระบบ สามารถผสมผสานสาระของศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อให้นิสิตมองเห็นความสัมพันธ์ของศาสตร์ทั้งปวงและเน้นการพัฒนาจริยธรรม หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนานิสิตให้เป็นบัณฑิตที่มีลักษณะสำคัญ 7 ประการ คือ

1. เป็นผู้ที่มีความสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร
2. เป็นผู้ที่มีสุนทรียารมณ์
3. เป็นผู้ที่มีโลกทัศน์กว้างไกล
4. เป็นผู้มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ
5. เป็นผู้ที่มีสมรรถภาพและสุขภาพดีทั้งกายและใจ
6. เป็นผู้ใฝ่รู้ความจริงและคิดอย่างมีเหตุผล
7. เป็นผู้ที่มีคุณธรรมและจริยธรรม

สำหรับการพัฒนานิสิตตามวัตถุประสงค์ในข้อ 6 และข้อ 7 นั้นดำเนินการโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนของรายวิชา มน 102 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนรายวิชานี้ ดังนี้

1. เป็นผู้ใฝ่รู้ความจริงและสามารถคิดอย่างมีเหตุผล
 - 1.1 สามารถตั้งคำถามและแสวงหาความจริงด้วยตนเองได้
 - 1.2 สามารถคิดและเชื่อมโยงสิ่งที่คิดได้อย่างมีเหตุผล
 - 1.3 สามารถวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ได้
 - 1.4 สามารถคิดและแก้ปัญหาด้วยการแสวงหาทางเลือกและตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม
 - 1.5 สามารถเลือกและสังเคราะห์ข่าวสารและข้อมูลเพื่อใช้อย่างเหมาะสม
 - 1.6 กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล
 - 1.7 รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
 - 1.8 เรียนรู้อยู่เสมอ

2. เป็นผู้ที่มีคุณธรรมและจริยธรรม
 - 2.1 รู้จักและเข้าใจตนเองและผู้อื่น
 - 2.2 เชื่อมั่นในตนเองและพัฒนาตนเองได้
 - 2.3 สามารถตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิตของตนเองได้
 - 2.4 มีวินัยในตนเอง
 - 2.5 มีความรับผิดชอบในบทบาทและหน้าที่ของตน
 - 2.6 มีความยุติธรรม
 - 2.7 มีความซื่อสัตย์
 - 2.8 มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการทำผิด
 - 2.9 ประพฤติตนให้เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
 - 2.10 มีความสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับสังคมได้
 - 2.11 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
 - 2.12 มีอุดมการณ์ที่จะพัฒนาสังคม

เนื้อหารายวิชา ษุ มุ ษั กั บการใ้ เหตุผลและจริ ยธรรม

บทเรียนที่ใช้ในรายวิชา มน 102 มีจำนวน 15 บทเรียน แต่ละบทเรียน ประกอบด้วยบทความของผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาและจริยธรรม ที่เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง และเป็นที่ยอมรับของสังคมทั่วไป อาทิเช่น ท่านพุทธทาสภิกขุ พระปัญญาภันฑภิกขุ พระราชวรมณี ศาสตราจารย์ดร.สาโรช บัวศรี ศาสตราจารย์นพ.ประเวศ ะสี ศาสตราจารย์ ดร.วิทย์ วิศทเวทย์ เป็นต้น ทั้ง 15 บทเรียนเป็นบทความทั้งหมดโดยจัดหมวดหมู่บทความต่าง ๆ เข้าเป็นบทเรียนได้จำนวน 15 บทเรียน ดังนี้

- บทที่ 1 เรื่อง เกิดมาทำไม
- บทที่ 2 เรื่อง ตั้งใจศึกษา
- บทที่ 3 เรื่อง หาเป้าหมายของชีวิต
- บทที่ 4 เรื่อง เผื่อคิดอยู่เสมอ
- บทที่ 5 เรื่อง อย่าผลอ....จงทำดี
- บทที่ 6 เรื่อง รู้หน้าที่ของตน
- บทที่ 7 เรื่อง อดทนทำงาน

- บทที่ 8 เรื่อง กล้าหาญวิเคราะห์
- บทที่ 9 เรื่อง รู้จักเจาะข่าวสาร
- บทที่ 10 เรื่อง ผสานความคิด
- บทที่ 11 เรื่อง มิมิตรมากมาย
- บทที่ 12 เรื่อง เป็นนายหรือบ่าว
- บทที่ 13 เรื่อง เผ่าหาความจริง
- บทที่ 14 เรื่อง รู้สรรพสิ่งถึงแก่น
- บทที่ 15 เรื่อง แม่นมั่นในอุดมการณ์

ในแต่ละบทเรียนจะใช้เวลาในการสอนให้จบสิ้นในการสอนแต่ละครั้งไป (2 ชั่วโมงต่อบทเรียน) จากวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนวิชา มน 102 ที่ระบุว่าเป็นผู้ใฝ่รู้ความจริงและสามารถคิดอย่างมีเหตุผล และเป็นผู้มีจริยธรรมนั้น มีความสัมพันธ์กับเรียนแต่ละบทจำแนกพฤติกรรมของนิสิตที่ควรบรรลุได้ดังนี้

บทที่ 1 เรื่องเกิดมาทำไม เมื่อนิสิตศึกษาแล้วควรมีพฤติกรรมที่สามารถคิดและเชื่อมโยงสิ่งที่คิดได้อย่างมีเหตุผล วิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ได้ กล้าพูดแสดงความคิดเห็น รู้จักฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดีและรู้จักเพื่อนต่างคณะต่างวิชาเอก

บทที่ 2 เรื่องตั้งใจศึกษา เมื่อนิสิตศึกษาแล้วควรมีพฤติกรรมที่สามารถวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ได้ และรู้จักวิถีเรียนรู้ของบุคคลสำคัญในสังคมไทย และกำหนดวิธีเรียนรู้ที่นิสิตใช้มากที่สุด

บทที่ 3 เรื่องหาเป้าหมายของชีวิต เมื่อนิสิตศึกษาแล้วควรมีพฤติกรรมที่สามารถกำหนดจุดมุ่งหมายในชีวิต วิธีการที่จะทำให้เป้าหมายชีวิตบรรลุผล และกำหนดคุณธรรมที่จำเป็นสำหรับการประสบความสำเร็จตามเป้าหมายดังกล่าว

บทที่ 4 เรื่องเผ่าคิดอยู่เสมอ เมื่อนิสิตศึกษาแล้วควรมีพฤติกรรมที่สามารถคิดแก้ปัญหาด้วยการแสวงหาทางเลือกและตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม โดยบอกขั้นตอนการแก้ปัญหาตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

บทที่ 5 เรื่องอย่าผลองงทำดีเมื่อนิสิตศึกษาแล้วควรมีพฤติกรรมเป็นผู้มีจริยธรรม โดยมีวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบในบทบาทและหน้าที่ของตน มีความยุติธรรม มีความซื่อสัตย์ และมีความละเอียดเกรงกลัวต่อการกระทำผิด โดยกำหนดเป้าหมายการทำความดีของนิสิตทั้งระยะสั้นและระยะยาวได้

บทที่ 6 เรื่องรู้หน้าที่ของคน เมื่อนิสิตศึกษาแล้วควรมีพฤติกรรมเป็นผู้มีจริยธรรมโดยมีวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบในบทบาทและหน้าที่ของตน มีความซื่อสัตย์และประพฤติตนให้เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี โดยกำหนดหน้าที่ของนิสิตในฐานะต่าง ๆ ได้ เช่น ในฐานะเป็นลูก เป็นเพื่อน เป็นศิษย์ ฯลฯ

บทที่ 7 เรื่องอดทนทำงาน เมื่อนิสิตศึกษาแล้วควรมีพฤติกรรมเป็นผู้มีจริยธรรมด้านการมีวินัยในตนเอง เชื้อมั่นในตนเอง สามารถพัฒนาตนเองได้ ประพฤติตนให้เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี และมีอุดมการณ์ที่จะพัฒนาสังคม โดยบอกความหมายของความอดทนและอธิบายได้ว่าผู้ประสบความสำเร็จในชีวิตมีความอดทนด้านใดบ้าง

บทที่ 8 เรื่องกล้าหาญวิเคราะห์ เมื่อนิสิตศึกษาแล้วควรมีพฤติกรรมที่สามารถตั้งคำถามและแสวงหาความจริงด้วยตนเองได้ วิเคราะห์หาเหตุของปัญหาและวิธีการแก้ปัญหา และสามารถคิดอย่างมีเหตุผลและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

บทที่ 9 เรื่องรู้จักเจาะข่าวสาร เมื่อนิสิตศึกษาแล้วควรมีพฤติกรรมที่สามารถคิดแก้ปัญหาด้วยการแสวงหาทางเลือกและตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมและสามารถวิเคราะห์หาสาระแฝงในโฆษณาหรือบทความได้

บทที่ 10 เรื่องผสานความคิด เมื่อนิสิตศึกษาแล้วควรมีพฤติกรรมที่สามารถคิดและเชื่อมโยงสิ่งที่คิดได้อย่างมีเหตุผล สังเคราะห์ความคิดเห็นหรือข้อมูลต่าง ๆ แล้วเขียนบทความด้วยตนเอง

บทที่ 11 เรื่องมีมิตรมากมาย เมื่อนิสิตศึกษาแล้วควรมีพฤติกรรมเป็นผู้มีจริยธรรม รู้จักสำรวจจุดบกพร่องของตนเองได้ ประพฤติตนให้เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

บทที่ 12 เรื่องเป็นนายหรือบ่าว เมื่อนิสิตศึกษาแล้วควรมีพฤติกรรมที่สามารถคิดแก้ปัญหาด้วยการแสวงหาทางเลือก และตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความคิดเห็นรับผิดชอบในบทบาทและหน้าที่ของตน ประพฤติตนให้เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

บทที่ 13 เรื่องเฝ้าหาความจริง เมื่อนิสิตศึกษาแล้วควรมีพฤติกรรมที่สามารถตั้งคำถาม และแสวงหาความจริงด้วยตนเองได้ คิดเชื่อมโยงสิ่งที่คิดได้อย่างมีเหตุผล และวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ได้

บทที่ 14 เรื่องรู้สรรพสิ่งถึงแก่นเมื่อนิสิตศึกษาแล้วควรมีพฤติกรรมที่สามารถวิธีการแสวงหาความรู้ความจริงของนักปราชญ์ ลัทธิต่าง ๆ และแสวงหาความจริงด้วย

บทที่ 15 เรื่องเม่นมั่นในอุดมการณ์ เมื่อนิสิตศึกษาแล้วควรมีพฤติกรรมที่สามารถกำหนดจุดมุ่งหมายสูงสุดของชีวิตหรืออุดมการณ์ได้

จะเห็นได้ว่าหลักสูตรวิชา มน 102 มีความหลากหลายในพฤติกรรมและวัตถุประสงค์ของวิชาที่ ระบุชัดเจนในแต่ละเนื้อหาบทเรียน ซึ่งเนื้อหาบทเรียนต่าง ๆ มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันหรือมีลักษณะบูรณาการเนื้อหาทุกบทเรียนเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ของวิชา มน 102 ที่กำหนดไว้ เมื่อรวมทุกบทเรียนโดยภาพรวมแล้วจะมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน นั่นคือให้นิสิตเป็นผู้ใฝ่รู้ความจริง สามารถคิดแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล และเป็นผู้มีจริยธรรมนั่นเอง (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2534)

กิจกรรมการเรียนการสอน

รายวิชา มน 102 2 หน่วยกิต ใช้เวลาเรียน 2 ชั่วโมง / สัปดาห์ ประมาณ 15-17 สัปดาห์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้ขอความอนุเคราะห์อาจารย์ ทั้งภายในคณะและคณะอื่นมาช่วยสอน ซึ่งอาจารย์ผู้สอนจะมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ด้วยการมอบหมายให้นิสิตได้อ่านบทความ ตั้งประเด็นคำถามเพื่ออภิปรายกลุ่มย่อย สรุปผลการอภิปรายการเรียนการสอนแต่ละสัปดาห์ มอบหมายการบ้านและหัวข้อการศึกษาค้นคว้า การตรวจสอบการเข้าชั้นเรียนตรงต่อเวลา ตรวจสอบการส่งการบ้านตรงเวลาที่นัดหมาย การประเมินผลเป็นต้น อาจารย์ผู้สอนจะรับผิดชอบนิสิต 1 กลุ่ม ๆ ละ 25-35 คน นิสิตแต่ละกลุ่มจะเป็นนิสิตที่มาจากวิชาเอกต่าง ๆ นิสิตจะต้องอ่านบทความมาก่อนเข้าชั้นเรียน อาจารย์บางท่านอาจจะให้นิสิตย่อความบทความมาก่อนเข้าชั้นเรียน อาจารย์บางท่านอาจจะให้นิสิตย่อความบทความที่จะเรียนมาส่งก่อน หรืออาจารย์บางท่านก็จะให้นิสิตอ่านบทความในชั้นเรียนก่อนที่จะมีการแบ่งกลุ่มอภิปรายถึงสาระและประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทความนั้น ๆ ในชั้นเรียนทุก ๆ สัปดาห์ นิสิตจะแบ่งกลุ่มย่อย 3-4 กลุ่มแต่ละกลุ่มจะแต่งตั้งประธานและเลขานุการของกลุ่มเพื่อดำเนินการอภิปรายซึ่งนิสิตแต่ละคนจะหมุนเวียนกันเพื่อทำหน้าที่ประธานและเลขานุการ และสมาชิกของแต่ละกลุ่มจะหมุนเวียนกันทุกสัปดาห์เช่นกัน หลังจากการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มย่อยของคนแล้ว ประธานหรือเลขานุการของกลุ่มจะนำเสนอความคิดเห็นในกลุ่มย่อยของคนแล้ว ประธานหรือเลขานุการของกลุ่มจะนำเสนอความคิดเห็นของกลุ่มในชั้นเรียน กิจกรรมการเรียนการสอนนอกชั้นเรียน ผู้สอนก็จะมอบหมายให้นิสิตเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย เช่น กฐินสามัคคีของมหาวิทยาลัย

การสวดมนต์ ทำวัตรเย็น ที่ชมรมพุทธศาสน์ การเข้าค่ายพัฒนาจิต นอกเหนือจากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียนแล้ว นิสิตจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดหรือเงื่อนไข ดังนี้

1. แต่งกายชุดนิสิต
2. มาสายเกินกว่า 45 นาที ถือว่าขาดเรียนในวันนั้น มาสายแต่ไม่เกิน 45 นาที 2 ครั้ง ถือว่าขาดเรียน 1 ครั้ง
3. ขาดเรียน 1 ครั้ง หัก 2 คะแนน มาสาย 1 ครั้ง หัก 1 คะแนน ส่วนการลา อาจารย์ผู้สอนจะพิจารณาเป็นรายกรณี
4. ถ้าได้รับรายงานความประพฤติไม่ดีจากอาจารย์ผู้สอนวิชาอื่น ๆ จะมีผลต่อคะแนนวิชานี้ด้วย
5. ให้นิสิตทุกคนอ่านบทความล่วงหน้ามาก่อนทุกครั้ง เพื่อนำมาอภิปรายในห้องเรียน

เกณฑ์ การประเมินผล

อาจารย์ผู้สอนจะประชุมร่วมกันถึงเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละปีการศึกษาที่ เปิดสอนรายวิชานี้ เช่น

เกณฑ์การประเมินผล ปีการศึกษา 2537

1. เข้าชั้นเรียนตรงเวลาและมีบุคลิกภาพที่ดี	20	คะแนน
2. การร่วมอภิปรายในกลุ่มย่อยและ
ส่งงานครบตรงตามเวลาที่กำหนด	40	คะแนน
3. การเข้าร่วมกิจกรรมที่นัดหมาย	10	คะแนน
4. การเข้าร่วมสวดมนต์ทำวัตรเย็น	10	คะแนน
5. งานและกิจกรรมพิเศษของแต่ละกลุ่มเรียน (ถ้ามี)	10	คะแนน
6. การสอบปลายภาค 10 คะแนน หรือ 20 คะแนน สำหรับกลุ่มที่ไม่มีงาน
และกิจกรรมพิเศษ		

เกณฑ์การประเมินผล ปีการศึกษา 2538

1. เข้าชั้นเรียนตรงเวลาและมีบุคลิกภาพที่ดี	20	คะแนน
2. การร่วมอภิปรายในกลุ่มย่อยและส่งงานครบ	40	คะแนน

3. การเข้าร่วมกิจกรรมที่นัดหมาย	10	คะแนน
4. สวดมนต์ทำวัตรเย็น 5 ครั้ง	10	คะแนน
5. เข้าค่ายพัฒนาจิต	10	คะแนน
6. การสอบปลายภาค	10	คะแนน

เกณฑ์การประเมินผล ปีการศึกษา 2539

1. เข้าชั้นเรียนตรงเวลาและมีบุคลิกภาพที่ดี	10	คะแนน
2. การร่วมอภิปรายในกลุ่มย่อยและส่งงานครบตามเวลาที่กำหนด	40	คะแนน
3. การเข้าร่วมกิจกรรมที่นัดหมาย	15	คะแนน
4. เข้าค่ายพัฒนาจิต	10	คะแนน
5. การสอบปลายภาค	15	คะแนน
6. สวดมนต์ทำวัตรเย็น	10	คะแนน

เกณฑ์การตัดเกรด เป็นการตัดเกรดแบบอิงเกณฑ์

คะแนน 80 ขึ้นไป	ได้เกรด A
คะแนน 70 - 79	ได้เกรด B
คะแนน 60 - 69	ได้เกรด C
คะแนน 50 - 59	ได้เกรด D
คะแนน 0 - 49 หรือขาดเรียนเกิน 3 ครั้ง	ได้เกรด E

แนวคิดและวิธีการการปลูกฝังจริยธรรม

1. การปลูกฝังจริยธรรมด้วยการกระจ่างค่านิยม (Value Clarification ย่อว่า VC)
2. การปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผล (Moral Reasoning ย่อว่า MR)
3. การปลูกฝังจริยธรรมด้วยการปรับพฤติกรรม (Behavior Modification ย่อว่า BM)
4. การปลูกฝังจริยธรรมด้วยทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning ย่อว่า SL)
5. การปลูกฝังจริยธรรมตามแนวพุทธศาสนา

การปลูกฝังจริยธรรมด้วยการกระจ่างค่านิยม

แนวความคิดพื้นฐานของผู้เสนอกระบวนการ VC กลุ่มแรก คือ Raths Harmin Simon ค.ศ. 1996 ถือว่า **ค่านิยม** คือหลักการประพฤติกฎปฏิบัติต่อสิ่งต่าง ๆ ที่บุคคลถือว่าถูกต้องดีงาม และควรแก่การยึดถือ **ค่านิยม** เกิดจากการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล และจะแสดงออกมาในรูปความเชื่อทัศนคติ พฤติกรรมและความรู้สึกของแต่ละบุคคล

VC มีจุดมุ่งหมาย ให้ผู้เรียนค้นพบด้วยตนเองว่า หลักการประพฤติกฎปฏิบัติของตนเองต่อสิ่งต่าง ๆ เป็นอย่างไร และหลักการที่ดีตามธรรมชาติของตนควรเป็นอย่างไร

หน้าที่ของครู การชี้แนะเพื่อให้เกิดการมุกคิดขึ้นมาว่า ความเชื่อ ทัศนคติ พฤติกรรมและความรู้สึกของตนต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด เป็นไปตามเกณฑ์ 7 ประการของกระบวนการของค่านิยมหรือไม่

เกณฑ์ 7 ประการสำหรับตัดสินว่าพฤติกรรมที่แสดงออกนั้นได้สะท้อนค่านิยมของบุคคลนั้นหรือไม่

1. การเลือกกระทำอย่างอิสระ ไม่มีการบังคับ
2. การเลือกจากหลาย ๆ ทางเลือก
3. การเลือกเกิดจากพิจารณาผลของทางเลือกแต่ละทางแล้ว
4. การรู้สึกภูมิใจ และมีความยินดีที่ได้เลือกกระทำสิ่งนั้น
5. ยืนยันการตัดสินใจเลือกของตนอย่างเปิดเผย
6. การกระทำตามที่ตนตัดสินใจเลือก
7. การกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ ซ้ำอีก

กลวิธีในการกระจ่างค่านิยม

1. หลีกเลี่ยงลักษณะการอบรม เทศนา สั่งสอน วิจารณ์-ประเมิน ตัดสิน ตัดสินคำพูดใด ๆ ในลักษณะเชิงยอมรับ หรือพูดว่าดี, ถูกต้อง
2. ให้นักเรียน (บุคคล) ได้ทบทวนการกระทำ คำพูด ความคิดของเขา แล้วพิจารณาตัดสินใหม่ว่า อะไรคือสิ่งที่เขาต้องการ
3. ช่วยให้บุคคลไม่มองหรือตัดสิน หรือคิดในเรื่องอะไรลงไปทันที
4. ช่วยกระตุ้นให้บุคคลได้มองความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่เขาพูดกับสิ่งที่เขาทำ
5. มิใช่จุดมุ่งหมายเพียงสัมภาษณ์ หรือเพื่อให้ได้ข้อมูลจากบุคคลนั้น แต่ มุ่งให้บุคคลเกิดความกระจ่างในความคิด คำพูด การกระทำของเขา

6. ควรสนทนาสัก 2-3 ประโยคก็พอ ยุติการสนทนา เปลี่ยนไปคุยเรื่องอื่น แต่ยังคงทิ้งร่องรอยของบรรยากาศการสนทนาที่ดีไว้ ถ้าการสนทนามีเวลาเพียงพอก็อาจจะใช้คำถามให้ครบทุกชั้นตอน
7. มักใช้เป็นรายบุคคล-ไม่เป็นทางการ แต่นำไปใช้กับกลุ่มก็ได้ โดยนำกลวิธีตั้งคำถามปรับใช้กับกิจกรรมอื่น
8. ไม่มีการบังคับว่า ทุกคำถามต้องได้รับคำตอบ
9. ไม่มีคำตอบที่ถูกต้อง ไม่มีการคาดหวังคำตอบไว้ล่วงหน้า
10. ลักษณะของคำถามไม่ควรมีพิธีรีตอง ไม่จำเป็นต้องดำเนินตามชั้นตอน VC แต่อาศัย ความชำนาญในการตั้งคำถาม

ปัญหาของการใช้ กลวิธี กระจ่างคำนิยาม

1. ไม่ได้กำหนดจริยธรรมที่ปลูกฝัง
2. ครูมีหน้าที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการถกเถียง เมื่อถกเถียงแล้ว นักเรียนเปลี่ยนเป็นพฤติกรรมในทิศทางใดครูไม่อาจทราบได้
3. VC สอนลัทธิสัมพัทธนิยม (Relativism) ความถูกต้องดีงามของสิ่งต่าง ๆ มิได้มีหลักเกณฑ์แน่นอน แต่จะแปรผันตามบุคคลและสถานการณ์ต่าง ๆ การใช้กัน
4. VC เป็นวิธีการที่ไม่เหมาะกับการถ่ายทอดจริยธรรมของสังคม และจริยธรรมที่สมบูรณ์
5. จริยธรรมหรือค่านิยมที่ได้รับการกระจ่างแล้ว อาจไม่ใช่ค่านิยมที่พึงปรารถนาของสังคมหรืออาจไม่ใช่ค่านิยมที่ก่อให้เกิดผลดีแก่ผู้ยึดถือระยะยาว

ตัวอย่างคำถามตามกระบวนการกระจ่างคำนิยาม

1. เลือกอย่างอิสระ : การใช้คำถามเพื่อความกระจ่างว่าบุคคลนั้นได้เลือกสิ่งนั้นอย่างอิสระหรือไม่ เช่น

- เธอเลือกเองหรือเธอจำเป็นต้องเลือก
- เธอทราบได้อย่างไรว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง
- ถ้ามีคนจำนวนมากคอยเอาใจช่วยให้เธอเลิกคิดหรือเลิกทำอย่างนั้น มันจะมีผลอะไรหรือไม่กับการเลือกของเธอ
- คนทั่วไปพูดอย่างไร ถ้าเธอไม่ทำตามที่เธอพูดว่าเธอต้องทำ ฯลฯ

2. เลือกจากทางเลือกต่าง ๆ
 - เรอมองทางเลือกอื่น ๆ ที่น่าจะเป็นไปได้บ้างอีกหรือเปล่า
 - เธอต้องคำนึงถึงเรื่องอะไรบ้าง ถ้าจะทำตามความคิดนี้
 - มีอะไรที่เป็นไปได้
 - ก่อนที่เธอจะต้องตัดสินใจแบบนี้ มีอะไรบ้างที่เธอต้องตัดออกไป ไม่เอามาคิดประกอบการตัดสินใจ ฯลฯ
3. เลือกหลังจากการพิจารณาใคร่ครวญก่อน
 - ผลการเลือกแต่ละอย่างมีอะไรบ้าง
 - มีข้อคำนึงอะไรบ้างจากการเลือกอย่างนี้
 - ลองจัดลำดับความสำคัญของสิ่งที่เธอเสนอแนวทางมานี้
4. เห็นคุณค่าและชื่นชมที่ได้เลือกกระทำสิ่งนั้น
 - ทำไมสิ่งนี้จึงมีความสำคัญกับเธอ
 - เธอภูมิใจในเรื่องที่เธอทำหรือเปล่า
 - เธอดีใจไหมที่มีความรู้สึกอย่างนี้
 - เธอต้องการทำสิ่งนี้ไปนานแค่ไหน
5. ยืนยันการตัดสินใจของตนเองอย่างเปิดเผย
 - เธอจะบอกคนอื่นหรือไม่เกี่ยวกับความรู้สึกของเธออย่างนี้
 - เธอกำลังพูดว่า เธอเชื่อว่า.....อย่างนั้นหรือ (พูดซ้ำความคิดของผู้พูด)
 - คนอื่นทราบหรือไม่ว่า เธอทำอย่างนั้น
6. ทำตามสิ่งที่เลือก
 - ขั้นแรกเธอจะอย่างไร แล้วต่อไปและ
 - เธอมีแผนที่จะทำอะไร ให้มากกว่าที่เธอเคยทำมาบ้างแล้วหรือไม่
 - เธอจะทำอย่างนั้นจริง ๆ หรือเพียงแต่พูด
 - ถ้าคนส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับเธอ เธอจะทำอย่างไร
 - มันมีผลต่อชีวิตของเธอที่ผ่านมาแล้วอย่างไรบ้าง แล้วในอนาคตละ
 - เธอทำอะไรตามที่เธอคิดไว้บ้าง
7. ทำซ้ำ ๆ
 - เธอรู้สึกอย่างนี้บ่อยแค่ไหน
 - เธอทำอย่างนี้บ่อยแค่ไหน

- เธอมีแผนอย่างไรที่จะทำอย่างนี้ให้มากกว่าเดิม
- เมื่อเธอทำไปแล้ว เธอพบความลำบากอะไรบ้างหรือไม่ แล้วเธอจะทำมันอีกหรือไม่

การปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผล (Moral Reasoning ย่อว่า MR)

แนวความคิดพื้นฐาน : จริยธรรมหมายถึง กฎเกณฑ์ในการตัดสินใจตัดสินความถูกผิดของการกระทำ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎเกณฑ์นี้ขึ้นอยู่กับ พัฒนาการทางปัญญาและอายุของบุคคล

เพียเจท์ (Jean Piaget) นักจิตวิทยาพัฒนาการชาวสวิสเซอร์แลนด์ เชื่อว่า จริยธรรมพัฒนาพร้อมกับเซวี่ปัญญาของบุคคล พัฒนาการทางจริยธรรมย่อมขึ้นอยู่กับความฉลาดในการรับรู้ เข้าใจกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสังคม ผู้บรรลุถึงจริยธรรมระดับสูงสุด คือผู้เข้าใจหลักแห่งความยุติธรรม การปฏิบัติและเคารพกันอย่างเสมอภาคในฐานะที่เป็นมนุษย์ด้วยกัน

การพัฒนาการทางจริยธรรม หมายถึง ผลรวมอันเกิดจากกระบวนการจัดระบบของสมองได้แก่การคิด การพิจารณาไตร่ตรอง และตัดสินใจเลือกกระทำในสิ่งที่ตนสำเนียงรู้และการปรับตัว

ระดับขั้นพัฒนาการทางสติปัญญา	พัฒนาการทางจริยธรรม
ขั้นที่ 1 (อายุแรกเกิด - 2 ขวบ) -เด็กยังไม่สามารถคิดอย่างมีรูปแบบ พฤติกรรมจึงเป็นการเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐาน	-พฤติกรรมของเด็กยังไม่มีแบบแผน
ขั้นที่ 2 (2-7 ขวบ) -มีความสามารถที่จะคิด คิดอย่างมีสังกัป เด็กสามารถเลียนแบบอย่างที่ดีทั้งภาษาและกิริยาท่าทาง	-แสดงพฤติกรรมตามแบบอย่างด้วยการเลียนแบบ
ขั้นที่ 3 (7-11 ปี) -มีความสามารถที่จะคิดโดยอาศัยรูปธรรม มีความสามารถที่จะคิดแก้ปัญหาโดยอาศัยรูปธรรม	-คุณค่าทางจริยธรรมมีลักษณะเป็นรูปธรรม
ขั้นที่ 4 (11-15 ปี) -มีความสามารถคิดในสิ่งที่เป็นามธรรม โครงสร้างทางความคิดเจริญเต็มที่	-คุณค่าทางจริยธรรม มีลักษณะเป็นนามธรรม

โคลเบอร์ก (L. Kohlberg) ได้พัฒนาทฤษฎีพัฒนาการทางความเข้าใจเกี่ยวกับจริยธรรมตั้งแต่เขาทำวิทยานิพนธ์ปริญญาเอก (1985) โดยอาศัยแนวคิดของเพียเจต์ พัฒนาหลังจากทฤษฎีของเพียเจต์ 26 ปี จึงเป็นทฤษฎีที่มีรายละเอียดมากที่สุดในบรรดาทฤษฎีทางจิตวิทยาเกี่ยวกับจริยธรรม

โคลเบอร์กแบ่งพัฒนาการทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็น 6 ชั้น จัดรวมได้ 3 ระดับ เขามีความเชื่อว่า กฎเกณฑ์ที่คนเราใช้ตัดสินความถูกต้องของการกระทำจะพัฒนาเป็นขั้น ๆ จากต่ำไปสู่ขั้นที่สูงกว่าทีละขั้น ไม่ย้อนชั้น ไม่มีการข้ามขั้น ไม่มีการเร่งขั้น

1. ระดับก่อนเกณฑ์ (2-12 ปี)

ขั้นที่ 1 - ใช้การลงโทษเป็นเหตุผลในการตัดสินใจ (ลงโทษ)

ขั้นที่ 2 - ใช้การตอบสนองความต้องการของตนเองเป็นเหตุผลในการตัดสินใจ

2. ระดับเกณฑ์สังคม (12 ปีขึ้นไป)

ขั้นที่ 3 - ใช้การยอมรับของสังคมเป็นเหตุผลในการตัดสินใจ (ทำตามคนอื่นเห็นชอบ)

ขั้นที่ 4 - ใช้ระเบียบแบบแผนและกฎเกณฑ์ของสังคมเป็นเหตุผลในการตัดสินใจ (ทำตามหน้าที่ของสังคม)

3. ระดับเลยเกณฑ์สังคม (อายุ 20 ปีขึ้นไป)

ขั้นที่ 5 - ใช้สัญญาสังคมเป็นเหตุผลในการตัดสินใจ (ยอมรับกันในชุมชน เข้าใจสิทธิของตนเองและคนอื่นเห็นความสำคัญของส่วนร่วม)

ขั้นที่ 6 - ใช้หลักการจริยธรรมสากลเป็นเหตุผลในการตัดสินใจ

จริยธรรมแต่ละขั้นเป็นผลของการคิดไตร่ตรอง ต้องมีข้อมูลมาจากความเข้าใจของตนเองและประสบการณ์ทางสังคม (ฟังจากผู้มีประสบการณ์เหนือกว่าตน 1 ขั้น) หากข้อมูลขัดแย้งผู้ฟังต้องปรับตนเอง สืบรวจ จัดระเบียบ ความคิดความเข้าใจใหม่ มีการจำแนกประเด็นปัญหาต่าง ๆ ให้ชัดเจน ละเอียตมากขึ้น

กระบวนการจำแนก, บูรณาการ, จัดระเบียบโครงสร้างทางความคิดจึงเป็นกลไกทางการพัฒนาจริยธรรม

วิธีการปลูกฝังจริยธรรม

เปิดโอกาสให้นักลรับรู้ทัศนะของผู้อื่นที่มีจริยธรรมสูงกว่า 1 ชั้น เปิดโอกาสให้บุคคลทดลองแสดงบทบาทของผู้อื่น โดยเฉพาะบทบาทของผู้อื่นต่อบุคคลนั้น เพื่อให้เกิดความขัดแย้งกับความคิดทางจริยธรรมของตน หากมีการชี้แนะที่เหมาะสมก็จะช่วยให้บุคคลพัฒนาจริยธรรมสูงขึ้น

กิจกรรมที่เป็นหัวใจของ MR คือ การอภิปรายและเปลี่ยนความคิดเห็น โดยการเสนอประเด็นปัญหาที่ยากแก่การตัดสินใจ เช่น หญิงป่วยหนัก สามิขโมยยารักษาทั้งนี้ เพราะราคาของยาแพงเกินกว่าฐานะของตน ให้อภิปรายว่าสามิขของนางทำผิดจริยธรรมหรือไม่ MR มีขั้นตอนดังนี้

1. เสนอเรื่องราวที่มีความยากแก่การตัดสินใจ
2. แยกนักเรียนที่มีความเห็นต่างกันออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ หลายกลุ่ม
3. อภิปรายกลุ่มย่อย เพื่อให้ได้ข้อสรุปพร้อมเหตุผล
4. สรุปเหตุผลของทั้ง 2 ฝ่ายที่คิดว่าควรทำ และฝ่ายที่คิดว่าไม่ควรทำ

ข้อวิจารณ์ MR : การเน้นเหตุผลทำให้เกิดปัญหา เนื่องจาก

1. เหตุผลทางจริยธรรมอาจเป็นข้อแก้ตัว ซึ่งการหาเหตุผลเรียนรู้ได้ไม่ยาก ผู้ที่ฉลาดกว่าจะสามารถอธิบายเหตุผลได้แนบเนียน สมเหตุผล
2. เหตุผลทางจริยธรรม ไม่สัมพันธ์กับพฤติกรรม เหตุผลของการขโมยที่อยู่ในขั้นพัฒนาการที่ต่างกันก็ไม่สามารถสัมพันธ์กับพฤติกรรมขโมย หรือไม่ขโมย
3. มนุษย์พัฒนาจากวัยหนึ่งไปสู่วัยหนึ่ง มีการเรียนรู้กฎเกณฑ์การตัดสินใจการกระทำไม่จำเป็นต้องมีลักษณะแตกต่างทางคุณภาพโดยสิ้นเชิง ไม่จำเป็นต้องเรียงลำดับขั้นที่แน่นอนตายตัว

แหล่งที่จะนำมาเขียนเรื่องราวทางจริยธรรม

1. นำมาจากเนื้อหาในวิชาหลักสูตร
2. เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม
3. ข้อมูลจากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นที่เกิดขึ้นในชีวิตของผู้เรียน

การปลูกฝังจริยธรรมด้วยการปรับพฤติกรรม (Behavior Modification ย่อว่า BM)
แนวความคิดพื้นฐาน BM ตั้งอยู่บนรากฐานความเชื่อว่า พฤติกรรมของคนเราถูกควบคุมโดยเงื่อนไขการเสริมแรงและการลงโทษ นักทฤษฎี BM ควรใช้เงื่อนไขการส่งเสริมมากกว่าการลงโทษ

ขั้นตอน BM

1. กำหนดพฤติกรรมที่พึงปรารถนา , ไม่พึงปรารถนา
2. กำหนดผลกระทบที่ครูสามารถบันดาลให้เกิดกับนักเรียน เน้นผลกระทบทางบวก
3. นำพฤติกรรมข้อ 1 และข้อ 2 มาสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ เรียกว่าเงื่อนไขการเสริมแรง การให้ได้รับหรือไม่ได้รับการเสริมแรง
4. ให้ หรือ ระวังการใช้แรงเสริมตามเงื่อนไขในข้อ 3 แล้วติดตามสังเกตการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรม
5. ประเมินผลและปรับปรุงเงื่อนไข

เทคนิคการปรับพฤติกรรมที่ควรใช้ในการพัฒนาจริยธรรม

1. การเสริมแรงทางบวก คือ การให้ผลกรรมที่บุคคลพึงพอใจหลังจากที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่ต้องการ เป็นผลทำให้การแสดงพฤติกรรมนั้นเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องมี 4 ประเภท

1. ตัวแรงเสริมที่เป็นสิ่งของ
2. ตัวแรงเสริมที่เป็นกิจกรรมหรือสิทธิพิเศษ-ดู T.V., V.D.O., เล่นเกมส์
3. ตัวแรงเสริมทางสังคม คำพูดชมเชย ท่าทาง ยกย่อง
4. ตัวแรงเสริมที่เป็นเกียรติยศ เช่น แด้ม, ดาว, ตะแนน, สอบได้ที่ 1
ชื่อรถจักรยานให้

ข้อดีการใช้ การเสริมแรงทางบวกอย่างมีประสิทธิภาพ

1. เสริมแรงทันทีที่เกิดพฤติกรรมต้องการ
2. เงื่อนไขชัดเจน
3. ปริมาณเพียงพอ
4. เลือกให้เหมาะสมกับบุคคล
5. ใช้หลาย ๆ ชนิด ในหลาย ๆ สถานการณ์

6. ใช้แรงเสริมที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ เพื่อควบคุมพฤติกรรมของบุคคลนั้น ๆ และ เพื่อพฤติกรรมจะได้คงอยู่ในบุคคลนั้น ๆ

2. การใช้ตัวแบบ คือ การเสนอตัวแบบเพื่อให้ผู้สังเกตลอกเลียนแบบพฤติกรรมที่ตัวแบบนั้นแสดง ตัวแบบมี 2 ประเภท

1. ตัวแบบที่เป็นบุคคลจริง ๆ - ที่มีโอกาสสังเกตและมีปฏิสัมพันธ์โดยตรง
2. ตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ - ตัวแบบในวิทยุ โทรทัศน์ การ์ตูน หนังสือ นวนิยาย

หลักการใช้ตัวแบบแสดงพฤติกรรม

1. กำหนดพฤติกรรมที่ต้องการให้ตัวแบบแสดง
2. พฤติกรรมต้องไม่ยากเกินความสามารถของผู้เรียน เป็นพฤติกรรมที่สามารถสังเกตและวัดได้
3. ผู้เรียนสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบ
4. พฤติกรรมของตัวแบบต้องชัดเจน สม่ำเสมอ และเป็นพฤติกรรมที่แยกย่อย ๆ ได้
5. การใช้ตัวแบบที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับผู้สังเกต
6. ผู้ดำเนินโปรแกรมจะต้องไม่ควบคุมความสนใจของผู้สังเกตตัวแบบ ด้วยวิธีการรุนแรง
7. เมื่อผู้สังเกตเลียนแบบพฤติกรรมได้ถูกต้อง ใกล้เคียงให้เสริมแรงทันที
8. ควรมีการชี้แนะทางกายเข้าช่วย จะทำให้ผู้สังเกตเรียนรู้ได้เร็วขึ้น

3. การแต่งพฤติกรรม คือ การเสริมพฤติกรรมใหม่ .โดยวิธีการเสริมแรงต่อพฤติกรรมที่คาดว่าจะนำไปสู่พฤติกรรมที่ต้องการ เช่น แต่งพฤติกรรมของนักเรียนที่ชอบแยกตัวให้สามารถทำงานร่วมกับเพื่อนได้ ด้วยการให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพิ่มขึ้นทีละน้อย ๆ จนผู้เรียนเกิดความเคยชิน

4. การลงโทษ คือ การให้ผลกรรมที่บุคคลไม่พอใจ ซึ่งอาจได้แก่ การให้สิ่งที่ไม่พึงพอใจ หรือถอดถอนสิ่งที่พึงพอใจ หลังจากที่บุคคลแสดงพฤติกรรมบางอย่างอันเป็นผลทำให้การแสดงพฤติกรรมนั้นลดลง หรือหยุดลงชั่วขณะหนึ่ง

ชนิดของการลงโทษ

1. การตำหนิทั้งวาจาและท่าทาง
2. การปรับสินไหม - ถอดถอนสิ่งของที่บุคคลมีอยู่ , หรือสิทธิต่าง ๆ

3. การใช้เวลานอก - การนำเอาบุคคลออกจากสภาพแรงเสริม 5-10 นาที
4. การแก้ไขเกินกว่าเหตุ - เช่น ทำความสะอาดทั้งห้องเพราะนักเรียนคนนั้นทิ้งขยะในห้อง

5. การชี้แนะ เป็นการให้สิ่งเร้า ซึ่งอาจจะเป็นคำพูด หรือท่าทางแก่บุคคลเพื่อให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่คาดหวังไว้ เมื่อแสดงพฤติกรรมตามที่ชี้แนะก็จะได้รับการเสริมแรงทางบวกทันที

6. การควบคุมตนเอง หมายถึงการที่บุคคลค่อย ๆ ลดอิทธิพลจากการถูกควบคุมจากบุคคลภายนอก และทำให้บุคคลนั้นมีเอกภาพในการควบคุมตนเองมากขึ้น

กระบวนการฝึกที่จะทำให้บุคคลนั้นมีเอกภาพในการควบคุมตนเองมากขึ้น

1. สอนให้บุคคลรู้จักตั้งเป้าหมายพฤติกรรมด้วยตนเอง
2. สังเกตและบันทึกพฤติกรรมด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยให้คงพฤติกรรมนั้น
3. ประเมินผลเปรียบเทียบพฤติกรรมเป้าหมาย และพฤติกรรมที่เป็นจริง
4. เสริมแรง , หรือลงโทษพฤติกรรมที่บรรลุเป้าหมาย

การปลูกฝังจริยธรรมด้วยทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning ย่อว่า SL)

แนวความคิดพื้นฐาน : จริยธรรมเป็นเรื่องของกฎเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจ การกระทำ และกำกับการกระทำของมนุษย์ ซึ่งมนุษย์เรียนรู้กฎเกณฑ์การตัดสินใจนี้จากประสบการณ์ตรงและการสังเกต และคำบอกเล่าของบุคคลอื่น ๆ ในสังคม การเรียนรู้ดังกล่าวทำให้มนุษย์เห็นความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมและผลที่เกิดจากพฤติกรรม พฤติกรรมหนึ่งจะทำให้เกิดผลกระทบอะไรบ้าง และผลกระทบต่าง ๆ มีความปรารถนาน้อยเพียงใด การคิดในเชิงประเมินเช่นนั้นนำไปสู่การตัดสินใจที่จะทำหรือไม่ทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง และการนำไปสู่การบังคับตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตามที่ตนตั้งใจไว้

วิธีปลูก วิธีปลูกฝังจริยธรรม

จัดประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งได้แก่ ตัวอย่างหรือตัวอย่างและคำบอกเล่าให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อว่าพฤติกรรมอะไรนำไปสู่ผลกระทบอะไร และผลกระทบนั้นนำไปสู่การพิจารณาเพียงใดการจัดเงื่อนไขสิ่งแวดล้อมทางสังคม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จริยธรรมนี้จะต้องจัดให้สอดคล้องกันทั้งประสบการณ์ตรง ตัวอย่างและคำบอก

การปลูกฝังจริยธรรมตามทฤษฎี การเรียนรู้ทางสังคม SL แก่ผู้เรียนอาจทำได้โดย

1. จัดเงื่อนไขการเสริมแรง การลงโทษ เช่นเดียวกับ BM
2. จัดอภิปรายเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้จากความเห็นของบุคคลต่าง ๆ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับผลกรรม
3. จัดให้นักเรียนเห็นตัวอย่างการปฏิบัติจริงที่สอดคล้องกัน
4. สร้างเงื่อนไขให้มีการนิยามยกย่องผู้กระทำพฤติกรรมที่ดี และประณามผู้กระทำพฤติกรรมไม่ดี เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง และจากตัวอย่าง การได้รับแรงเสริมและการถูกลงโทษของบุคคลต่าง ๆ

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมนี้ ผู้ปลูกฝังจริยธรรมต้องปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี สามารถบังคับตนเองให้มีจริยธรรมที่ดี

การปลูกฝังจริยธรรมตามพุทธศาสนา

จริยธรรมตามแนวพุทธศาสนา หมายถึง การประพฤติตนที่ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อชีวิตของตนเองและผู้อื่น และสัตว์อื่น นั่นก็คือการประพฤติตนตามหลักศีล เช่น ศีล 5 ศีล 8 และประพฤติตนตามหลักธรรม เช่น จันดิธรรม วิริยะธรรม เป็นต้น

จุดมุ่งหมายของการปลูกฝังจริยธรรมตามแนวพุทธศาสนา คือ การสอนให้ผู้เรียนมีวิถีคิดและปฏิบัติตามหลักอริยสัจ 4 ซึ่งได้แก่ การที่ผู้เรียนรู้จักทุกข์ รู้จักปัญหา รู้สึกได้ถึงความคับข้องใจของตนเอง (ทุกข์) ผู้เรียนสามารถรู้เหตุของความทุกข์ ของปัญหา (สมุทัย) รู้ความพ้นทุกข์ (นิโรธ) และรู้วิธีการปฏิบัติตน (มรรค) เพื่อความพ้นทุกข์ที่ตนเองกำลังเผชิญอยู่ การที่ผู้เรียนรู้วิธี การปฏิบัติตนเพื่อความพ้นทุกข์ และสามารถปฏิบัติตนได้ถูกต้องตามวิธีการของมรรค นั่นคือจริยธรรม

หน้าที่ของครู ครูมีหน้าที่เป็นผู้แนะนำ ซึ่งบอกวิธีการค้นหาทุกข์ สาเหตุของทุกข์ วิธีการปฏิบัติเพื่อการพ้นทุกข์ให้กับผู้เรียน ส่วนการปฏิบัติตนนั้นเป็นหน้าที่ของผู้เรียน โดยมีเกณฑ์ การปฏิบัติอยู่ที่ความสามารถในการแก้ปัญหา หรือ ขจัดความทุกข์ของตนได้

วิธีการปลูกฝังจริยธรรมตามแนวพุทธศาสนาใช้หลัก ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ

ปริยัติ คือ การศึกษาค้นคว้า เรียนรู้ ท่องจำ หลักคำสอนต่างๆ ว่า หลักธรรม นั้น ๆ ประกอบด้วยธรรมะกี่ข้อ แต่ละข้อมีความหมายอย่างไรและมีความสัมพันธ์กันอย่างไร

เช่น อริยสัจ 4 คือความจริงที่ยิ่งใหญ่ หลักความจริงเพื่อการพ้นทุกข์ประกอบด้วย ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค

ทุกข์ หมายถึง ความไม่สบายกาย ความไม่สบายใจ ความคับแค้นใจ ฯลฯ

สมุทัย หมายถึง สาเหตุของการไม่สบายกาย ไม่สบายใจ ต่าง ๆ

นิโรธ หมายถึง ความดับได้ซึ่งความทุกข์ ความพ้นทุกข์ หรือภาวะที่สุขกาย สุขใจ

มรรค หมายถึง วิธีการปฏิบัติตนเพื่อความพ้นทุกข์

อริยสัจ 4 มีความสัมพันธ์กันดังนี้

สมุทัยเป็นเหตุ ก่อให้เกิดผล คือ ความทุกข์ ซึ่งเป็นเหตุผลของฝ่ายกิเลส

มรรคเป็นเหตุ ก่อให้เกิดผล คือ ความสุขหรือนิโรธ ซึ่งเป็นเหตุผลของฝ่าย
ธรรมะ

ในอริยสัจ 4 มีเหตุผลอยู่ 2 คู่ ที่จะอธิบายพฤติกรรมของคน ถ้าบุคคลใดใช้
เหตุผลของกิเลสในการอธิบายพฤติกรรมของตน ผลจากการปฏิบัติคือความทุกข์ และในทาง
กลับกันบุคคลใดใช้เหตุผลของฝ่ายธรรมะ ผลจากการปฏิบัติคือความสุข

ปฏิบัติคือ การปฏิบัติตามหลักธรรมที่ได้ศึกษาค้นคว้า (ปรัชญา) เช่น หลัก
อริยสัจ 4 อธิบายการกระทำของตน

สมมุติว่านิสิตต้องการซื้อรองเท้าผ้าใบยี่ห้อหนึ่ง ซึ่งเป็นสินค้าจากต่างประเทศที่มี
มีราคาแพง เหตุผลของกิเลสที่สนับสนุนให้ซื้อรองเท้าผ้าใบ ได้แก่ ใส่แล้วต้องเท่ ใส่แล้ว
ทำให้

เราเป็นคนรุ่นใหม่ ไม่น้อยหน้าเพื่อน ๆ ในกลุ่มเดียวกัน ทำให้เพื่อน ๆ ยอมรับ ฯลฯ ส่วน
เหตุผลของธรรมะได้แก่ รองเท้าที่เราต้องการนี้มีราคาเกินกว่าฐานะทางเศรษฐกิจของเรา ถ้าซื้อ
แล้วจะทำให้เรามีเงินไม่พอใช้ตลอดเดือน เราสามารถซื้อรองเท้ายี่ห้ออื่นที่คล้ายกันและมี
คุณภาพเท่าเทียมกันแต่ราคาถูกกว่า ฯลฯ เหตุผลของทั้งสองฝ่ายจะต่อสู้กันถ้าฝ่ายใดมีอำนาจ
มากกว่าฝ่ายนั้นจะเป็นผู้ชนะและปฏิบัติตาม ในการปลุกฝังจริยธรรมตามแนวพุทธศาสนานี้ มุ่ง
ให้ผู้เรียนสามารถถกวิเคราะห์ สถานการณ์ของตนตามหลักอริยสัจ 4 นี้ และต้องการให้
ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตามหลักเหตุผลของฝ่ายธรรมะให้ได้ ซึ่งนั่นหมายถึงการที่ผู้เรียนจะ
ต้องฝืนใจจะต้องสู้กับอำนาจความอยากของกิเลสให้ได้ ซึ่งในชีวิตจริงของผู้เรียน ผู้เรียนจะต้อง
ปฏิบัติตนเพื่อต่อสู้กับอำนาจความอยากมากมายซึ่งล้วนแล้วจะนำไปสู่ผล คือ ความทุกข์

ปฏิเวธ คือ ผลที่เกิดจากการปฏิบัติ ถ้าปฏิบัติคนได้ถูกต้องผลที่ได้ย่อมนำมาซึ่งความสุข

ฉะนั้นในการปลูกฝังจริยธรรมตามแนวพุทธศาสน์ต้องมุ่งปลูกฝังให้ได้ 3 ระดับ คือ **ปริยัติ** หมายถึง การศึกษาเล่าเรียน การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง **ระดับปฏิบัติ** หมายถึง การปฏิบัติตามสิ่งที่ได้ศึกษามาแล้วนั้น และ**ระดับปฏิเวธ** หมายถึงการประเมนผลที่ได้จากการปฏิบัติ

ปัญหา

ปัญหาของการปลูกฝังจริยธรรมตามแนวพุทธศาสน์นั้น เนื่องมาจากจริยธรรมตามแนวพุทธศาสน์ เป็นจริยธรรมสัมบูรณ์ เช่น ห้ามฆ่าสัตว์ เป็นต้น ไม่ใช่จริยธรรมที่เกิดจากความเหมาะสมตามสถานการณ์ บุคคล และสถานที่ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้ครูผู้สอนที่มีความเข้าใจหลักธรรมในพุทธศาสนา อย่างลึกซึ้ง อีกทั้งยังเป็นบุคคลที่สามารถถ่ายทอด และชี้แนะให้ผู้เรียนมีวิถีคิดตามหลักอริยสัจ 4 ที่จะนำไปสู่การปฏิบัติของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งการปฏิบัตินี้เป็นเรื่องที่ยาก เพราะผู้เรียนจะต้องมีความรู้เพียงพอ สามารถคิดวิเคราะห์ได้ และการปฏิบัตินั้นเป็นการกระทำที่ต้องฝืนใจ ต่ออำนาจกิเลส อำนาจความอยากจึงจะนำไปสู่ผล คือ ความพ้นจากทุกข์ หรือสามารถแก้ปัญหาได้ (ปฏิเวธ) เมื่อการปลูกฝังจริยธรรมตามแนวพุทธศาสน์มีปัญหาดังกล่าว การเรียนการสอนจริยธรรมจึงกระทำอยู่แค่เพียงระดับปริยัติ คือแค่ความรู้ความจำ การศึกษาเล่าเรียนซึ่งตรงกับข้อสังเกตการสอนจริยศึกษาของ แสง จันทร์หอม (2513) และหน่วยศึกษานิเทศน์ สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2524)

การปลูกฝังจริยธรรมในรายวิชา มน 102 : มนุษย์กับการใช้เหตุผลและจริยธรรม

รายละเอียดของรายวิชามน 102 และแนวคิดและวิธีการปลูกฝังจริยธรรมดังได้กล่าวไว้แล้วนั้น ผู้วิจัยขอสรุปวิธีการปลูกฝังจริยธรรมที่ได้นำมาใช้กับการเรียนการสอนวิชา มน 102

1. การปลูกฝังจริยธรรมด้วยการกระจ่างค่านิยม (Value Clarification)

วิธีการนี้ช่วยให้ผู้เรียนค้นพบตนเองว่าควรมีหลักการปฏิบัติต่อสิ่งต่าง ๆ อย่างไร ช่วยให้ผู้เรียนสามารถตัดสินใจ ตั้งเป้าหมายและวางแผนชีวิตตลอดจนพัฒนาความคิดเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีความหมาย ในรายวิชา มน 102 ได้ใช้วิธีการนี้โดยผ่านทางบทความและประเด็น

ที่ให้นิสิตอ่านและอภิปราย เช่น เกิดมาทำไม ตั้งใจศึกษา หาเป้าหมายชีวิต รู้หน้าที่ตนเอง
อดทนทำงาน และเม่นมั่นอุทิศตน

2. การปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผล (Moral Reasoning)

วิธีการนี้เปิดโอกาสให้บุคคลได้อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนกับ
บุคคลอื่น ถ้าความคิดเห็นขัดแย้งกัน ทำให้แต่ละคนจะต้องจัดระเบียบโครงสร้างทางความคิด
ของตนเองใหม่ซึ่งแตกต่างไปจากเดิม กิจกรรมการสอนในห้องเรียนวิชา มน 102 ใช้วิธีสอน
แบบอภิปรายกลุ่มทุกสัปดาห์ตลอดภาคเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนที่
มีต่อประเด็นต่าง ๆ จากบทความที่ได้อ่าน ซึ่งเป็นการปลูกฝังจริยธรรมด้วยการให้เหตุผล

3. การปลูกฝังจริยธรรมด้วยการปรับพฤติกรรม (Behavior Modification)

วิธีการนี้เป็นการควบคุมพฤติกรรมของผู้เรียนโดยใช้เงื่อนไขการเสริมแรงและ
การลงโทษ รายวิชา มน 102 ได้นำวิธีการปลูกฝังจริยธรรมวิธีการนี้มาใช้ เช่น การเซ็นชื่อ
เข้าชั้นเรียนตรงเวลาทุกสัปดาห์ ถ้าขาดเรียนหัก 2 คะแนน มาเรียนสายหัก 1 คะแนน
การเซ็นชื่อเข้าร่วมกิจกรรมครบตามกำหนด ไม่เช่นนั้นจะถูกลงโทษด้วยการหักคะแนน
คะแนนจะเป็นทั้งแรงเสริมและเป็นการลงโทษ การปฏิบัติตามเกณฑ์การประเมินผลที่ได้ตกลง
กันไว้ล่วงหน้าเป็นการปฏิบัติตามจริยธรรม

4. การปลูกฝังจริยธรรมด้วยทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning)

วิธีการนี้เป็นการปลูกฝังจริยธรรมโดยการให้ผู้เรียนสังเกตและเรียนรู้จากตัวแบบ
ทั้งที่เป็นพฤติกรรมหรือประสบการณ์ของตัวแบบ ในรายวิชา มน 102 ได้ผู้สอนซึ่งเป็น
อาจารย์อาสาสมัครมาจากคณะต่าง ๆ พฤติกรรม วิธีการคิด และอื่น ๆ ของอาจารย์ผู้สอนจะ
เป็นตัวอย่างของผู้เรียนตลอดเวลา และการเชิญวิทยากรและพระสงฆ์มาบรรยายก็เป็นการ
ปลูกฝังจริยธรรมตามวิธีการนี้ เพราะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สังเกตตัวแบบ ได้ฟังคำบอกเล่า
ถึงประสบการณ์ของวิทยากรและผลลัพธ์ของประสบการณ์นั้นเป็นอย่างไร

5. การปลูกฝังจริยธรรมตามแนวพุทธศาสนา

วิธีการนี้มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ได้ฝึกปฏิบัติตามที่ได้เรียนรู้และเห็นผลของ
การปฏิบัติในรายวิชา มน 102 บทความหลายบทความที่ให้ความรู้ด้านปรีชาญาณ เช่น เกิดมา
ทำไม อย่าผลอ จงทำดี อดทนทำงาน กล้าหาญวิเคราะห์ เผ้าหาความจริง รู้สรรพสิ่งให้ถึง
แก่น และเพื่อให้เกิดการปฏิบัติ ผู้เรียนจะต้องเข้าร่วมสวดมนต์ทำวัตรเย็น ที่ชมรมพุทธศาสน์
กิจกรรมค่ายพัฒนาจิต กิจกรรมการฟังการบรรยายจากพระสงฆ์และวิทยากร และกิจกรรมรวม
ร่วมกับมหาวิทยาลัย เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศ.ดร.สำเร็จ บุญเรืองรัตน์ ได้วิจัยเพื่อประเมินผลการสอนวิชา มน 102 : มนุษย์การใช้เหตุผลและจริยธรรม ที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร 2 ครั้ง โดยครั้งที่ 1 ประเมินการสอนเมื่อสิ้นภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2534 และครั้งที่ 2 ประเมินการสอนเมื่อสิ้นภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2537

1. การวิจัยเพื่อประเมินการสอนครั้งที่ 1 ผู้วิจัยให้นิสิตประเมินตนเองว่าเป็นผู้ที่มีลักษณะตามวัตถุประสงค์ของวิชามากน้อยเพียงใด และให้นิสิตประเมินผลกิจกรรมการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า นิสิตร้อยละ 52 รายงานว่า เขาเป็นผู้ใฝ่รู้ความจริงและคิดอย่างมีเหตุผลเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากเมื่อก่อนเรียน และร้อยละ 46 รายงานว่า ลักษณะดังกล่าวเพิ่มขึ้นอย่างมาก มีเพียงร้อยละ 2 เท่านั้นที่รายงานว่าเขาไม่มีลักษณะดังกล่าวเพิ่มขึ้นเลย สำหรับวัตถุประสงค์ ข้อที่ 2 คือเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมนั้น นิสิตร้อยละ 57 รายงานว่าเขาเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเมื่อเทียบกับก่อนเรียน นิสิตร้อยละ 37 รายงานว่าลักษณะดังกล่าวเพิ่มขึ้นมาก และมีนิสิตร้อยละ 6 รายงานว่าคุณธรรมและจริยธรรมของเขาไม่เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน นิสิตร้อยละ 97 รายงานว่า กิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ และร้อยละ 84 รายงานว่าชอบกิจกรรมการเรียนในรายวิชานี้ ร้อยละ 92 รายงานว่าการวัดผลและประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนวิชานี้

2. การวิจัยเพื่อประเมินการสอนครั้งที่ 2 มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

(1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนิสิตต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเอง ความประสงค์ของวิชา มน 102

(2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดผล กลุ่มตัวอย่างคือนิสิตที่ลงทะเบียน เรียนวิชา มน 102 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2537 จากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาศาสตร์ พลศึกษา สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และแพทยศาสตร์ จำนวน 360 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบประเมินผลการสอนให้นิสิตประเมินตนเองว่ามีลักษณะเป็นผู้ใฝ่รู้ความจริงและสามารถคิดอย่างมีเหตุผล และเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมเพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงใดเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนมาเรียนวิชานี้ และประเมินผลการเรียนการสอนการวัดผลด้วย ผลการวิจัยพบว่า นิสิตร้อยละ 52 รายงานว่า เขาเป็นผู้ใฝ่รู้ความจริงและสามารถคิดอย่างมีเหตุผลเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับก่อนเรียน นิสิตร้อยละ 47 รายงานว่า

เขามีลักษณะดังกล่าวเพิ่มขึ้นเล็กน้อย มีเพียงร้อยละ 1 เท่านั้นที่รายงานว่าเขาไม่มีลักษณะดังกล่าวเพิ่มขึ้นเลย นิสิตร้อยละ 56 รายงานว่าเขาเป็นคนมีคุณธรรมและจริยธรรมเพิ่มขึ้นเล็กน้อย นิสิตร้อยละ 41 รายงานว่าเขามีลักษณะดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น มีเพียงร้อยละ 3 เท่านั้นที่รายงานว่าคุณลักษณะดังกล่าวไม่เปลี่ยนแปลง นิสิตส่วนใหญ่ร้อยละ 99 รายงานว่ากิจกรรมการเรียนการสอนในวิชานี้ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของวิชา และนิสิตร้อยละ 96 รายงานว่าการวัดผลและประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของวิชาร้อยละ 92 รายงานว่าชอบกิจกรรมการสอนวิชานี้และเมื่อประเมินการสอนของนิสิตกลุ่มย่อยที่ผู้วิจัยและนิสิตปริญญาเอกอีก 1 คน เป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างจริงจังไม่เคยขาดสอน พบว่า นิสิตร้อยละ 68 รายงานว่าเขาเป็นผู้ใฝ่รู้ความจริงและคิดอย่างมีเหตุผลเพิ่มขึ้นมากเมื่อเทียบกับก่อนเรียน นิสิตร้อยละ 79 รายงานว่าเขาเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมเพิ่มมากขึ้น นิสิตร้อยละ 63-74 รายงานว่าการเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมาก การวัดผลประเมินผลก็สอดคล้องกับวัตถุประสงค์อย่างมากเขาชอบกิจกรรมการเรียนการสอนของวิชานี้มาก (สำเร็จ บุญเรืองรัตน์ 253 : 693-697)

พรสวรรค์ พิมพะนิตย์ ได้วิจัยเรื่องการสร้างแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยวิฆามนุษย์การใช้เหตุผล และจริยธรรม (มน 102) สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒโดยสร้างแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม 7 ด้าน คือ

- (1) ด้านความมีเหตุผล
- (2) ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง
- (3) ด้านความมีวินัย
- (4) ด้านความรับผิดชอบ
- (5) ด้านความซื่อสัตย์
- (6) ด้านความอดทน
- (7) ด้านความมีมนุษยสัมพันธ์

และสร้างโดยยึดทฤษฎีจริยธรรมของโคลเบิร์ต ที่กำหนดระดับของจริยธรรมเป็น 3 ระดับ คือ

- (1) ระดับก่อนเกณฑ์
- (2) ระดับตามเกณฑ์
- (3) ระดับเหนือเกณฑ์

หลังจากสร้างแบบทดสอบแล้วนำมาทดสอบ 3 ครั้งกับนิสิตกลุ่มตัวอย่างที่ลงทะเบียนเรียนวิชา มน102 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2537 จำนวน 718 คน จากนิสิตมหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)

และวิทยาเขตภาคใต้ การทดสอบครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 เพื่อหาอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ สร้างเกณฑ์ปกติในรูปคะแนนที่ปกติและศึกษาระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมแบบอิงเกณฑ์ ได้แบบทดสอบ 120 ข้อ ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบหาโดยวิธีการหาค่าสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมพบว่า ค่าอำนาจจำแนกของทุกข้อของแต่ละด้านรวม 7 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบหาโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟามีค่าตั้งแต่ .55 ถึง .70 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบรวมทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ .92 ค่าความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์หาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องของข้อสอบ ตามทฤษฎีการพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต พบว่าทุกข้อมีความสอดคล้องตามเกณฑ์ ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างหาโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของคะแนนข้อสอบรายด้านกับคะแนนรวมทั้งฉบับด้วยวิธีของเพียร์สัน พบว่าทุกข้อมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นบวก อยู่ระหว่าง .445 ถึง .870 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สำหรับการศึกษาระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมแบบอิงเกณฑ์ของนิสิตตามทฤษฎีพัฒนาการจริยธรรมของโคลเบิร์ต ซึ่งดำเนินการ 2 วิธีคือ

วิธีที่ 1 เป็นการหาจำนวนนิสิตที่ตอบในระดับจริยธรรมสูงสุดโดยการหาค่าความถี่ของคะแนน (Frequency) ที่ได้จากการทดสอบ พบว่านิสิตวิทยาเขตมหาสารคาม (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม) นิสิตวิทยาเขตประสานมิตร และนิสิตวิทยาเขตภาคใต้ มีจริยธรรมทุกด้านอยู่ในระดับเหนือเกณฑ์ ในแต่ละวิทยาเขตมีจำนวนนิสิตตอบระดับจริยธรรมสูงสุดมากที่สุดดังนี้ นิสิตวิทยาเขตมหาสารคาม (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม) ตอบด้านความมีเหตุผล นิสิตวิทยาเขตประสานมิตร ตอบด้านความรับผิดชอบ นิสิตวิทยาเขตภาคใต้ตอบด้านความซื่อสัตย์ ขณะที่ภาพรวมจริยธรรมทุกด้านของทุกวิทยาเขตมีจำนวนนิสิตตอบมากที่สุดอยู่ในด้านความรับผิดชอบ

วิธีที่ 2 ใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) ของคะแนนที่ได้จากการทดสอบ พบว่านิสิตวิทยาเขตมหาสารคาม (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม) นิสิตวิทยาเขตประสานมิตรและนิสิตวิทยาเขตภาคใต้ มีค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความมีเหตุผลมากที่สุด ซึ่งอยู่ในระดับเหนือเกณฑ์ และในระดับตามเกณฑ์มีค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความอดทนมากที่สุด ขณะที่ภาพรวมจริยธรรมทุกด้านของแต่ละวิทยาเขต พบว่าวิทยาเขตมหาสารคาม (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม) และวิทยาเขตภาคใต้ มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับเหนือเกณฑ์มากที่สุด วิทยาเขตประสานมิตรมีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับตามเกณฑ์มากที่สุด เมื่อพิจารณาภาพรวมจริยธรรมทุกด้านจากทุกวิทยาเขต ปรากฏว่าในระดับเหนือเกณฑ์มีค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความมีเหตุผล

ภาพรวมทั้งฉบับจากทุกวิทยาเขตพบว่า มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับตามเกณฑ์ เมื่อพิจารณาจากการหาค่าความถี่จากจำนวนนิสิตที่ได้จากการทดสอบพบว่าวิทยาเขตมหาสารคาม (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม) วิทยาเขตประสานมิตร และวิทยาเขตภาคใต้มีจำนวนนิสิตจำแนกตามค่าความถี่ของค่าเฉลี่ยคะแนน ที่ได้จากการทดสอบในระดับเหนือเกณฑ์อยู่ในด้านความมีเหตุผลมากที่สุด ขณะที่ในระดับตามเกณฑ์มีจำนวนนิสิตอยู่ในด้านความอดทนมากที่สุด ขณะที่ภาพรวมการวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมทุกด้านของวิทยาเขตมหาสารคาม (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม) และวิทยาเขตภาคใต้ มีจำนวนนิสิตอยู่ในระดับเหนือเกณฑ์มากที่สุด ส่วนวิทยาเขตประสานมิตรมีจำนวนนิสิตอยู่ในระดับตามเกณฑ์มากที่สุด เมื่อพิจารณาภาพรวมจริยธรรมทุกด้านทุกวิทยาเขต ปรากฏว่าจำนวนนิสิตจำแนกตามค่าความถี่ของค่าเฉลี่ยคะแนนที่ได้จากการทดสอบในระดับเหนือเกณฑ์ อยู่ในด้านความมีเหตุผลมากที่สุด และในระดับตามเกณฑ์มีจำนวนนิสิตอยู่ในด้านความอดทนมากที่สุด และภาพรวมจริยธรรมทุกด้านทุกวิทยาเขต พบว่ามีจำนวนนิสิตจำแนกตามค่าความถี่ของค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับเหนือเกณฑ์มากที่สุดเห็นได้ว่าวิธีการศึกษาระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมแบบอิงเกณฑ์ตามทฤษฎีพัฒนาการจริยธรรมของโคลเบิร์ก ทั้งสองวิธีดังกล่าวเป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการทดสอบครั้งที่ 3 แต่ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งสองวิธีมีความแตกต่างกันในข้อสรุปที่ได้ (พรสวรรค์ พิมพ์พะนิตย์ . 2538 : 169-171)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตชั้นปีที่ 4 และนิสิตชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2539 ที่ได้ผ่านการเรียนวิชามน 102 ในปีการศึกษา 2537 และในปีการศึกษา 2538 ตามลำดับ จำนวน 770 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นิสิตชั้นปีที่ 4 และนิสิตชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2539 จำนวน 222 คน คิดเป็น 28.8%ของประชากรที่ได้มาจากการสุ่มโดยวิธีการจับฉลากจากรายชื่อนิสิตแต่ละวิชาเอก ตามสัดส่วนของจำนวนนิสิตแต่ละวิชาเอก แต่ละคณะและแต่ละชั้นปีดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนของกลุ่มตัวอย่างแต่ละชั้นปี แต่ละคณะ

คณะ	ศึกษาศาสตร์	มนุษยศาสตร์ และสังคม ศาสตร์	.วิทยาศาสตร์	เทคโนโลยี	รวม
ชั้นปีที่ 3	53 (23.9%)	21 (9.5%)	29 (13.1%)	17 (7.7%)	120 (54.1%)
ชั้นปีที่ 4	58 (26.1%)	20 (9.0%)	14 (6.3%)	10 (4.5%)	102 (45.9%)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินการเรียนการสอนและแบบจำลองการประเมินแบบต่าง ๆ
2. สร้างแบบสอบถามเพื่อประเมินผลการเรียนการสอนตามวิธีการระบบ (System Approach) ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยป้อน กระบวนการ ผลผลิต และนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจากภาควิชาการวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งประกอบด้วย
 - 2.1. รศ.ดร.บุญชม ศรีสะอาด
 - 2.2. ผศ.ศุทธิวรรณ พีรศักดิ์โสภณ
3. นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนิสิตชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 32 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อโดยวิธีการ (Item-Total Correlation) ใช้ค่าอำนาจจำแนก (r) ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.5 ไม่ต่ำกว่า .34 (บุญชม ศรีสะอาด. 2532 :142)
4. ปรับปรุงข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกต่ำกว่า .34
5. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน
 - 5.1 ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) ใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ
 - 5.2 ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) ใช้รวบรวมข้อมูลด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านครูผู้สอน เอกสารและบทความที่ใช้อ่านในห้องเรียน การประเมินผล และกิจกรรมการเรียนการสอน 5 กิจกรรม
 - 5.3 ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามการจัดอันดับการบรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชา มน 102
 - 5.4 ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดที่รวบรวมความประทับใจของนิสิตจากการเรียนวิชา มน 102
6. คำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยการหาค่าการสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด. 2532 :150)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์หัวหน้าห้องของนิสิตแต่ละวิชาเอกชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 เป็นผู้รวบรวมข้อมูลจากนิสิตกลุ่มตัวอย่างภายในวิชาเอกของตน และนัดหมายให้หัวหน้าห้องนำแบบสอบถามมาส่งคืนผู้วิจัยตามวันที่ได้นัดหมายไว้
2. เมื่อถึงกำหนดนัดหมายแล้ว ผู้วิจัยยังไม่ได้รับแบบสอบถามคืนผู้วิจัยจะติดต่อกับหัวหน้าห้องอีกครั้ง เพื่อทราบปัญหาและอุปสรรคในการรวบรวมข้อมูลและขอความอนุเคราะห์ให้ช่วยรวบรวมข้อมูลอีกครั้ง
3. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่าง สิงหาคม-กันยายน 2539

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม
2. จำแนกแบบสอบถามตามชั้นปีและบันทึกข้อมูลลงในแบบฟอร์มบันทึกรหัส

(Coding Form)

3. นำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows

3.1 กำหนดหาค่าร้อยละของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามแยกตามตัวแปรชั้นปี

3.2 ตอนที่ 2 ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ตรวจสอบ

คะแนนตามความคิดเห็นของผู้ตอบ ดังนี้

ความคิดเห็นมากที่สุด	5	คะแนน
ความคิดเห็นมาก	4	คะแนน
ความคิดเห็นปานกลาง	3	คะแนน
ความคิดเห็นน้อย	2	คะแนน
ความคิดเห็นน้อยที่สุด	1	คะแนน

นำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย แล้วนำค่าเฉลี่ยมาเทียบเกณฑ์เพื่อแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535 :100)

4.51-5.00	หมายถึงมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	หมายถึงมีความคิดเห็นในระดับมาก

- 2.51-3.50 หมายถึงมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง
 1.51-2.50 หมายถึงมีความคิดเห็นในระดับน้อย
 1.00-1.50 หมายถึงมีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

3.3 ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการประเมินว่ากิจกรรมการเรียนการสอนทั้ง 5 กิจกรรม แต่ละกิจกรรมทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้อใด โดยให้นิสิตเรียงอันดับการบรรลุวัตถุประสงค์อันดับที่ 1 ถึงอันดับที่ 5 เพื่อนำมาวิเคราะห์หาค่าความถี่ของจำนวนนิสิตที่เลือกตอบการจัดอันดับของการบรรลุวัตถุประสงค์แต่ละข้อของแต่ละกิจกรรม จากนั้นก็คำนวณหาค่าน้ำหนักรวมของการบรรลุวัตถุประสงค์แต่ละข้อของแต่ละกิจกรรมดังนี้

1. การกำหนดน้ำหนักคะแนนการจัดอันดับ

การบรรลุวัตถุประสงค์อันดับ	1	ให้	5	คะแนน
การบรรลุวัตถุประสงค์อันดับ	2	ให้	4	คะแนน
การบรรลุวัตถุประสงค์อันดับ	3	ให้	3	คะแนน
การบรรลุวัตถุประสงค์อันดับ	4	ให้	2	คะแนน
การบรรลุวัตถุประสงค์อันดับ	5	ให้	1	คะแนน

2. ผลรวมของน้ำหนักการบรรลุวัตถุประสงค์แต่ละข้อนำมาจากความถี่ของจำนวนนิสิตที่จัดอันดับคูณกับคะแนนของแต่ละอันดับรวมกัน

3. การบรรลุวัตถุประสงค์ของแต่ละกิจกรรมกำหนดจากวัตถุประสงค์ข้อที่มีน้ำหนักรวมสูงสุด 5 ลำดับแรก

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล

1. ค่าเฉลี่ย
2. การหาความถี่และการคำนวณน้ำหนัก
3. ร้อยละ

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้นำเสนอเป็นลำดับดังนี้

1. ระดับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อครูผู้สอน เอกสารหรือบทความที่อ่านในห้องเรียน การประเมินผล
2. ระดับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน 5 กิจกรรม
3. นำหนักรวมของการบรรลุวัตถุประสงค์ของวัตถุประสงค์แต่ละข้อของแต่ละ กิจกรรมการเรียนการสอน
4. ความประทับใจการเรียนรายวิชา มน 102

1. ระดับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อครูผู้สอน เอกสารหรือบทความที่อ่านในการประเมินผล

การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อครูผู้สอน เอกสารหรือบทความที่อ่านในชั้นเรียน การประเมินผล ผลการวิเคราะห์ดังแสดงไว้ในตารางที่ 2 ถึงตารางที่ 4

ตารางที่ 2 : แสดงระดับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อครูผู้สอนรายวิชา มน 102 โดยรวม และรายข้อ

ข้อคำถาม	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
ครูผู้สอน			
1.ครูผู้สอนมีบุคลิกภาพดี	3.67	.75	มาก
2.ครูผู้สอนมีความรู้ดี	3.98	.68	มาก
3.ครูผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็น	3.63	.92	มาก
4.ครูผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิดที่เป็นเหตุเป็นผล	3.72	.84	มาก
5.ครูผู้สอนได้ปลูกฝังจริยธรรมให้นักเรียนในห้องเรียน	3.82	.90	มาก
รวม	3.72	.64	มาก

จากตารางที่ 2 นิสิตมีความเห็นว่า ครูผู้สอนมีความรู้ดีมีบุคลิกภาพดี สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็นและมีกระบวนการที่คิดเป็นเหตุเป็นผล และได้ปลูกฝังจริยธรรมให้นิสิตอยู่ในระดับมาก และความคิดเห็นรวมทุกข้ออยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 3 : แสดงระดับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อเอกสาร และบทความที่อ่านในห้องเรียน รายวิชา มน 102 โดยรวมและรายข้อ

ข้อคำถาม	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
เอกสาร / บทความที่อ่านในห้องเรียน			
1.บทความที่อ่านมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	3.85	.74	มาก
2.บทความแต่ละบทอ่านแล้วเข้าใจง่าย	3.38	.82	ปานกลาง
3.บทความกระตุ้นให้นิสิตมีวิพากษ์อย่างเป็นระบบ	3.54	.79	มาก
4.บทความช่วยส่งเสริมการพัฒนาจริยธรรมของนิสิต	3.80	.83	มาก
5.บทความมีความทันสมัย	3.09	.87	ปานกลาง
6.บทความมีความยาวเหมาะสมกับเวลา	3.19	.89	ปานกลาง
รวม	3.45	.60	ปานกลาง

จากตาราง 3 นิสิตมีความเห็นว่าบทความมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชานี้ บทความกระตุ้นให้นิสิตมีวิพากษ์อย่างเป็นระบบ และบทความช่วยส่งเสริมการพัฒนาจริยธรรมของนิสิตอยู่ในระดับมาก สำหรับบทความแต่ละบทอ่านแล้วเข้าใจง่าย มีความทันสมัย มีความยาวเหมาะสมกับเวลานั้น นิสิตมีความเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และความคิดเห็นรวมทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4 : แสดงระดับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการประเมินผลรายวิชา มน 102
โดยรวมและรายข้อ

ข้อคำถาม	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
การประเมินผล			
1. นิสิตทราบวัตถุประสงค์ของรายวิชานี้ก่อนเริ่มเรียน	3.67	.96	มาก
2. นิสิตทราบเกณฑ์การประเมินผลรายวิชานี้อย่างชัดเจนก่อนเริ่มเรียน	3.63	.95	มาก
3. เกณฑ์และข้อกำหนดต่าง ๆ ในการประเมินผลรายวิชานี้มีความเหมาะสม (เช่น การส่งงาน การเข้าชั้นเรียนตรงเวลา การเข้าร่วมกิจกรรม การตัดเกรด ฯลฯ)	3.75	.83	มาก
รวม	3.68	.73	มาก

จากตารางที่ 4 นิสิตมีความเห็นว่า นิสิตทราบวัตถุประสงค์ของการเรียนรายวิชานี้ก่อนเริ่มเรียน ทราบเกณฑ์การประเมินผลอย่างชัดเจนก่อนเริ่มเรียน ความเหมาะสมของเกณฑ์และข้อกำหนดต่าง ๆ ในการประเมินผลรายวิชานี้อยู่ในระดับมาก และความคิดเห็นรวมทุกข้ออยู่ในระดับมาก

2. ระดับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน

5 กิจกรรม

การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน กิจกรรมการฟังบรรยายโดยวิทยากรหรือพระสงฆ์ กิจกรรมค่ายพัฒนาจิต กิจกรรมสวดมนต์ทำวัตรเย็น ณ ชมรมพุทธศาสน์ และกิจกรรมร่วมกับมหาวิทยาลัย เช่น ร่วมทอดกฐิน ผลการวิเคราะห์ได้แสดงไว้ในตารางที่ 5 - 9

ตารางที่ 5 : แสดงระดับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
ในห้องเรียนโดยรวมและรายข้อ

ข้อคำถาม	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
กิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน			
1. การจัดกลุ่มนิสิตแต่ละห้องโดยการจัดแบ่งจากนิสิตแต่ละวิชาเอานั้นมีความเหมาะสม	3.83	.93	มาก
2.บรรยากาศการเรียนการสอนในชั้นเรียนเป็นกันเอง	3.66	.85	มาก
3. วิธีการเรียนด้วยการอภิปรายกลุ่มย่อยเกี่ยวกับเนื้อหาที่อ่านจากบทความ	3.71	.82	มาก
4. การสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อยทุกสัปดาห์มีความเหมาะสม	3.59	.83	มาก
5. ระยะเวลาในการอภิปรายเพียงพอ	3.29	.86	ปานกลาง
6. ระยะเวลาในการอ่านบทความก่อนอภิปรายเพียงพอ	3.17	.81	ปานกลาง
7. การบ้านและการศึกษาค้นคว้านอกห้องเรียนมีปริมาณที่เหมาะสม	3.29	.83	ปานกลาง
8. นิสิตมีปฏิสัมพันธ์กับครูผู้สอน	3.45	.87	ปานกลาง
9. นิสิตมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในห้องเรียน	3.79	.85	มาก
10. การอ่านหนังสือนอกเวลา 2 เล่ม แล้วสรุปส่งครูผู้สอนมีความเหมาะสม	3.26	.84	ปานกลาง
รวม	3.48	.55	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 นิสิตมีความคิดเห็นความเหมาะสมในการจัดกลุ่มแต่ละห้องเรียนที่มีนิสิตมาจากแต่ละวิชาเอก บรรยากาศในการเรียนการสอนในชั้นเรียน วิธีเรียนด้วยการอภิปรายกลุ่มย่อยเกี่ยวกับเนื้อหาในบทความ การสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อยทุกสัปดาห์ นิสิตมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในห้องเรียนอยู่ในระดับมาก ส่วนระยะเวลาในการอภิปราย ระยะเวลาในการอ่านบทความก่อนอภิปราย ปริมาณการบ้านและการศึกษาค้นคว้านอกห้องเรียน การมีปฏิสัมพันธ์กับครูผู้สอน การอ่านหนังสือนอกเวลา 2 เล่ม มีความเหมาะสมระดับปานกลาง และความคิดเห็นรวมทุกข้ออยู่ในระดับ

ตารางที่ 7 : แสดงระดับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อกิจกรรมค่ายพัฒนาจิต
โดยรวมและรายข้อ

ข้อคำถาม	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
กิจกรรมค่ายพัฒนาจิต (วัดสถานสงเคราะห์คนชรา)			
หมายเหตุ นิสิตชั้นปีที่ 4 ไม่ต้องตอบ			
1. กิจกรรมพัฒนาจิตสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชา	3.82	.82	มาก
2. กิจกรรมพัฒนาจิตมีประโยชน์ต่อนิสิต	3.89	.80	มาก
3. ระยะเวลา 1 คืน (เย็นวันศุกร์-กลับวันเสาร์เช้า)	3.09	1.06	ปานกลาง
4. อาหารเช้าสำหรับนิสิตเพียงพอ	3.66	.99	มาก
5. คุณภาพของอาหาร	3.62	.85	มาก
6. เสื้อ, หมอน, ผ้าห่ม, มีจำนวนเพียงพอ	3.61	.96	มาก
7. นิสิตได้เรียนรู้การปฏิบัติศาสนกิจ เช่น การรักษาศีล 5 การสวดมนต์เช้า-เย็น การนั่งสมาธิ การเดินจงกรม	3.66	.97	มาก
8. การบรรยายธรรมะขณะอยู่ค่ายเหมาะสม	3.51	.88	มาก
9. ครูผู้ควบคุมการอยู่ค่ายมีความรับผิดชอบ	3.89	.97	มาก
10. ครูผู้ควบคุมมีบุคลิกภาพเหมาะสม	3.99	1.02	มาก
รวม	3.65	.65	มาก

จากตารางที่ 7 นิสิตมีความคิดเห็นต่อกิจกรรมพัฒนาจิตสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชาเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ ความเพียงพอของอาหารเช้าและคุณภาพของอาหาร จำนวนเสื้อ, หมอน และผ้าห่ม การได้ปฏิบัติศาสนกิจ การบรรยายธรรมะขณะอยู่ค่าย ความรับผิดชอบและบุคลิกภาพของครูผู้ควบคุมอยู่ในระดับมาก สำหรับความคิดเห็นต่อระยะเวลาการอยู่ค่าย 1 คืน มีความเหมาะสมระดับปานกลาง และความคิดเห็นรวมทุกข้ออยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 8 : แสดงระดับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อกิจกรรมสวดมนต์ทำวัตรเย็นที่
ชมรมพุทธศาสตร์

ข้อคำถาม	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
กิจกรรมการสวดมนต์ทำวัตรเย็น ณ ชมรมพุทธศาสตร์			
1. กิจกรรมสวดมนต์เย็นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ รายวิชา	3.73	.87	มาก
2. จำนวน 5 ครั้งต่อภาค มีความเหมาะสม	3.35	1.05	ปานกลาง
3. ระยะเวลาสวดมนต์ 18.00 - 19.00 น.	3.86	.85	มาก
4. สถานที่ (ชมรมพุทธศาสตร์) มีความเหมาะสม	3.82	.95	มาก
5. ผู้นำสวดมนต์ดำเนินการได้ดี	3.53	.81	มาก
6. บทสวดมนต์มีความยาวเหมาะสม	3.58	.89	มาก
7. บรรยากาศในการสวดมนต์เหมาะสม	3.65	.96	มาก
รวม	3.62	.62	มาก

จากตารางที่ 8 นิสิตมีความเห็นว่ากิจกรรมสวดมนต์ทำวัตรเย็นสอดคล้องกับ
วัตถุประสงค์รายวิชา ระยะเวลาสวดมนต์ 18.00 - 19.00 น. สถานที่ การดำเนินการของผู้นำ
สวดมนต์ ความยาวของบทสวดมนต์ และบรรยากาศในการสวดมนต์ ในระดับมาก ส่วน
ความคิดเห็นต่อจำนวนครั้งในการสวดมนต์ 5 ครั้ง อยู่ในระดับปานกลาง และความคิดเห็น
รวมทุกข้อ ระดับมาก

ตารางที่ 9 : แสดงระดับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อกิจกรรมร่วมกับมหาวิทยาลัย เช่น ทอดกฐินโดยรวมและรายข้อ

ข้อคำถาม	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
กิจกรรมร่วมกับมหาวิทยาลัย เช่น ร่วมทอดกฐิน			
1. การร่วมทอดกฐิน มมส. สอดคล้องกับการเรียนรายวิชานี้	3.79	.77	มาก
2. จากการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตเข้าใจประเพณีชาวพุทธฯ	3.83	.78	มาก
3. สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนิสิตในการเข้าร่วมกิจกรรมเพียงพอ	3.44	.89	ปานกลาง
4. เป็นกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง มมส. กับชุมชน	3.78	.89	มาก
รวม	3.70	.62	มาก

จากตารางที่ 9 นิสิตมีความเห็นต่อการเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย เช่นกิจกรรมทอดกฐินมีความสอดคล้องกับการเรียนรายวิชานี้ ทำให้เข้าใจประเพณีชาวพุทธศาสนา และเป็นกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชน อยู่ในระดับมาก ส่วนความคิดเห็นต่อสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนิสิตในการเข้าร่วมกิจกรรมอยู่ในระดับปานกลางและความคิดเห็นรวมทุกข้ออยู่ในระดับมาก

3. นำหน้ากรวมของการบรรลु วัตถุประสงค์ วิชา มน 102 แต่ละข้อของแต่ละกิจกรรม ผลการวิเคราะห์แสดงไว้ในตารางที่ 10-14 และสรุปรวมการบรรลุ วัตถุประสงค์ ของรายวิชา มน 102 ของแต่ละกิจกรรมแสดงไว้ในตารางที่ 15

ตารางที่ 10 : แสดงนำหน้ากรวมของการบรรลุ วัตถุประสงค์ รายวิชา มน 102 แต่ละข้อของกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนและการทำ การบ้านส่ง

	นำหน้าการบรรลุ วัตถุประสงค์แต่ละอันดับ					นำหน้ากรวม	ลำดับ
	อันดับที่ 1	อันดับที่ 2	อันดับที่ 3	อันดับที่ 4	อันดับที่ 5		
I.เป็นผู้ใฝ่รู้ความจริงและสามารถคิดได้อย่างมีเหตุผล							
1. สามารถตั้งคำถามและแสวงหาความจริงด้วยตนเอง	75	52	30	6	19	182	8
2. สามารถคิดและเชื่อมโยงสิ่งที่คิดได้อย่างมีเหตุผล	85	48	48	34	13	228	6
3. สามารถวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ได้	55	76	72	32	13	248	5
4. สามารถคิดแก้ปัญหาด้วยการแสวงหาทางเลือกและตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม	60	44	48	40	19	211	7
5. สามารถเลือกและสังเคราะห์ข่าวสารและข้อมูลเพื่อใช้อย่างเหมาะสม	30	40	36	32	12	150	10
6. กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	160	128	39	42	12	381	1
7. รับฟังความเห็นของผู้อื่น	35	92	96	44	15	282	3
8. เรียนรู้อยู่เสมอ	90	44	54	46	24	258	4

ตารางที่ 10 (ต่อ)

	น้ำหนักการบรรจุวัตถุประสงค์แต่ละอันดับ					น้ำหนัก รวม	ลำดับ
	อันดับที่ 1	อันดับที่ 2	อันดับที่ 3	อันดับที่ 4	อันดับที่ 5		
II. เป็นผู้ที่มีคุณธรรมและจริยธรรม							
9. รู้จักและเข้าใจตนเองและผู้อื่น	15	16	12	10	7	60	13
10.เชื่อมั่นในตนเองและสามารถพัฒนาตนเองได้	10	12	9	20	6	57	14
11. สามารถตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิตของตนเองได้	25	20	12	4	4	65	11
12. มีวินัยในตนเอง	60	72	12	6	5	155	9
13. มีความรับผิดชอบในบทบาทและหน้าที่ของตนเอง	210	72	30	26	8	346	2
14. มีความยุติธรรม	0	4	3	2	2	11	18
15. มีความซื่อสัตย์	0	8	6	4	5	23	17
16. มีความอายและเกรงกลัวต่อการทำผิด	0	0	3	2	4	9	19
17. ประพฤติตนให้เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีได้	0	12	24	8	5	49	15
18. มีความสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับสังคมได้	15	4	9	12	6	46	16
19. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	20	8	21	4	6	62	12
20. มีอุดมการณ์ที่จะพัฒนาสังคม	0	4	0	0	2	6	20

จากตารางที่ 10 กิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน และการทำการบ้านส่งทำให้บรรจุวัตถุประสงค์ข้อที่มีน้ำหนักรวมมากที่สุดเรียงจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับแรกดังนี้ วัตถุประสงค์ข้อที่ 6 : กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล วัตถุประสงค์ข้อที่ 13 : มีความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนเอง วัตถุประสงค์ข้อที่ 7 : รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น วัตถุประสงค์ข้อที่ 8 : เคารพ และวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 : สามารถวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ได้

ตารางที่ 11 : แสดงน้ำหนักของการบรรลุมิติ ประสงค์รายวิชา มน 102 แต่ละข้อของ
กิจกรรมการฟังคำบรรยายจากวิทยากรและพระสงฆ์

	น้ำหนักการบรรลุมิติประสงค์แต่ละอันดับ					น้ำหนัก รวม	ลำดับ
	อันดับที่ 1	อันดับที่ 2	อันดับที่ 3	อันดับที่ 4	อันดับที่ 5		
I. เป็นผู้ใฝ่รู้ความจริงและ สามารถคิดได้อย่างมีเหตุผล							
1.สามารถตั้งคำถามและ แสวงหาความจริงด้วยตนเอง	40	44	6	12	8	110	10
2.สามารถคิดและเชื่อมโยงสิ่ง ที่คิดได้อย่างมีเหตุผล	100	32	51	16	7	206	4
3.สามารถวิเคราะห์สิ่งต่างๆ ได้	35	60	27	26	6	154	8
4.สามารถคิดแก้ปัญหาด้วยการ แสวงหาทางเลือกและ ตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม	40	48	39	16	8	151	9
5.สามารถเลือกและสังเคราะห์ ข่าวสารและข้อมูลเพื่อใช้ อย่างเหมาะสม	60	60	30	22	6	178	6
6.กล้าแสดงความคิดเห็น อย่างมีเหตุผล	30	8	15	8	7	68	16
7.รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	95	44	57	26	7	229	3
8.เรียนรู้อยู่เสมอ	30	76	15	36	13	170	7
II.เป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม							
9.รู้จักและเข้าใจตนเอง และผู้อื่น	120	88	57	36	18	319	2
10.เชื่อมั่นในตนเองและ สามารถพัฒนาตนเองได้	25	16	48	14	5	108	12

ตารางที่ 11 (ต่อ)

	น้ำหนักของการบรรลุวัตถุประสงค์แต่ละอันดับ					น้ำหนัก	ลำดับ
	อันดับที่ 1	อันดับที่ 2	อันดับที่ 3	อันดับที่ 4	อันดับที่ 5		
11. สามารถตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิต ของตนเองได้	210	88	42	16	10	366	1
12. มีวินัยในตนเอง	15	16	33	12	10	86	14
13. มีความรับผิดชอบในบทบาท และหน้าที่ของตนเอง	40	24	21	23	2	110	11
14. มีความยุติธรรม	0	12	12	12	5	41	19
15. มีความซื่อสัตย์	5	28	12	14	7	66	17
16. มีความอายและเกรงกลัวต่อ การทำผิด	60	44	51	26	14	195	5
17. ประพฤติตนให้เป็นผู้นำและ ผู้ตามที่ดีได้	0	24	3	10	5	42	18
18. มีความสามารถปรับตัวเองให้ เข้ากับสังคมได้	15	16	27	28	22	108	13
19. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	10	12	9	8	2	41	20
20. มีอุดมการณ์ที่จะพัฒนาสังคม	15	16	12	10	23	76	15

จากตารางที่ 11 กิจกรรมการฟังคำบรรยายจากวิทยากรและพระสงฆ์ทำให้บรรลุ
วัตถุประสงค์ข้อที่มีน้ำหนักรวมมากที่สุดเรียงจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับแรกดังนี้ วัตถุประสงค์
ข้อที่ 11 : สามารถตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิตของตนเองได้ วัตถุประสงค์ข้อที่ 9 : รู้จักและเข้าใจ
ตนเองและผู้อื่น วัตถุประสงค์ข้อที่ 7 : รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 :
สามารถคิดและเชื่อมโยงสิ่งที่คิดได้อย่างมีเหตุผล และวัตถุประสงค์ข้อที่ 16 : มีความอายและ
เกรงกลัวต่อการทำผิด

ตารางที่ 12 : แสดงน้ำหนักรวมของการบรรลุวัตถุประสงค์แต่ละอันดับ
ของกิจกรรมค่ายพัฒนาจิต

	น้ำหนักการบรรลุวัตถุประสงค์แต่ละอันดับ					น้ำหนัก รวม	ลำดับ
	อันดับที่ 1	อันดับที่ 2	อันดับที่ 3	อันดับที่ 4	อันดับที่ 5		
I. เป็นผู้ใฝ่รู้ความจริงและสามารถ คิดได้อย่างมีเหตุผล							
1. สามารถตั้งคำถามและแสวงหา ความจริงด้วยตนเอง	60	16	12	2	5	95	11
2. สามารถคิดและเชื่อมโยงสิ่ง ที่คิดได้อย่างมีเหตุผล	10	36	3	12	5	66	14
3. สามารถวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ได้	20	4	12	12	5	53	17
4. สามารถคิดแก้ปัญหาด้วยการ แสวงหาทางเลือกและตัดสินใจ ได้อย่างเหมาะสม	5	32	9	18	8	72	13
5. สามารถเลือกและสังเคราะห์ ข่าวสารและข้อมูลเพื่อใช้อย่าง เหมาะสม	0	4	0	2	1	7	20
6. กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมี เหตุผล	5	16	3	6	1	31	19
7. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	10	12	9	18	4	53	16
8. เรียนรู้อยู่เสมอ	10	8	27	10	6	61	15
II. เป็นผู้มีความซื่อสัตย์และจริยธรรม							
9. รู้จักและเข้าใจตนเองและผู้อื่น	130	44	48	34	17	273	2
10. เชื่อมั่นในตนเองและสามารถ พัฒนาตนเองได้	80	40	24	18	8	170	6

ตารางที่ 12 (ต่อ)

	น้ำหนักการบรรลุวัตถุประสงค์แต่ละอันดับ					น้ำหนัก รวม	ลำดับ
	อันดับที่ 1	อันดับที่ 2	อันดับที่ 3	อันดับที่ 4	อันดับที่ 5		
11. สามารถตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิต ของตนเองได้	40	40	27	20	8	135	8
12. มีวินัยในตนเอง	120	92	57	22	17	308	1
13. มีความรับผิดชอบในบทบาท และหน้าที่ของตนเอง	50	44	36	20	8	158	7
14. มีความยุติธรรม	10	0	21	4	8	43	18
15. มีความซื่อสัตย์	10	24	30	26	10	100	10
16. มีความอายและเกรงกลัวต่อ การทำผิด	100	52	51	40	12	255	3
17. ประพฤติตนให้เป็นผู้นำและ ผู้ตามที่ดีได้	10	56	30	18	9	123	9
18. มีความสามารถปรับตัวเองให้ เข้ากับสังคมได้	85	64	60	22	14	245	4
19. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	55	96	42	22	14	229	5
20. มีอุดมการณ์ที่จะพัฒนาสังคม	40	0	9	14	10	73	12

จากตารางที่ 12 กิจกรรมค่ายพัฒนาจิตทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่มีน้ำหนักมากที่สุด
เรียงจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับแรก ดังนี้ วัตถุประสงค์ข้อที่ 12 : มีวินัยในตนเอง
วัตถุประสงค์ข้อที่ 9 : รู้จักและเข้าใจตนเองและผู้อื่น วัตถุประสงค์ข้อที่ 16 : มีความอายและ
เกรงกลัวต่อการทำผิด วัตถุประสงค์ข้อที่ 18 : มีความสามารถปรับตนเองให้เข้ากับสังคมได้
วัตถุประสงค์ข้อที่ 19 : มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

ตารางที่ 13 : แสดงน้ำหนักรวมของการบรรลุวัตถุประสงค์ วิชา มน 102 แต่ละข้อ
ของกิจกรรมสวดมนต์ทำวัตรเย็น ณ ชมรมพุทธศาสตร์

	น้ำหนักการบรรลุวัตถุประสงค์แต่ละอันดับ					น้ำหนัก รวม	ลำดับ
	อันดับที่ 1	อันดับที่ 2	อันดับที่ 3	อันดับที่ 4	อันดับที่ 5		
I.เป็นผู้ใฝ่รู้ความจริงและสามารถ คิดได้อย่างมีเหตุผล							
1. สามารถตั้งคำถามและแสวงหา ความจริงด้วยตนเอง	45	16	18	14	3	96	10
2. สามารถคิดและเชื่อมโยงสิ่ง ที่คิดได้อย่างมีเหตุผล	10	28	15	6	4	63	14
3. สามารถวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ได้	5	0	6	6	4	21	18
4. สามารถคิดแก้ปัญหาด้วยการ แสวงหาทางเลือกและตัดสินใจ ได้อย่างเหมาะสม	25	8	9	10	2	54	15
5. สามารถเลือกและสังเคราะห์ ข่าวสารและข้อมูลเพื่อใช้อย่าง เหมาะสม	0	8	3	0	0	11	19
6. กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมี เหตุผล	0	4	0	2	3	9	20
7. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	5	8	9	4	3	29	16
8. เรียนรู้อยู่เสมอ	15	20	21	12	6	74	13
II.เป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม							
9. รู้จักและเข้าใจตนเองและผู้อื่น	85	68	21	26	19	219	5
10.เชื่อมั่นในตนเองและสามารถ พัฒนาตนเองได้	30	44	42	22	13	151	6

ตารางที่ 13 (ต่อ)

	น้ำหนักการบรรลุวัตถุประสงค์แต่ละอันดับ					น้ำหนัก รวม	ลำดับ
	อันดับที่ 1	อันดับที่ 2	อันดับที่ 3	อันดับที่ 4	อันดับที่ 5		
11. สามารถตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิต ของตนเองได้	30	24	42	14	10	120	9
12. มีวินัยในตนเอง	215	144	78	44	6	487	1
13. มีความรับผิดชอบในบทบาท และหน้าที่ของตนเอง	185	104	39	24	11	363	2
14. มีความยุติธรรม	10	28	27	14	9	88	12
15. มีความซื่อสัตย์	85	84	48	48	13	278	4
16. มีความอายและเกรงกลัวต่อ การทำผิด	120	64	66	44	30	324	3
17. ประพฤติตนให้เป็นผู้นำและ ผู้ตามที่ดีได้	30	44	42	16	6	138	8
18. มีความสามารถปรับตัวเองให้ เข้ากับสังคมได้	25	24	48	32	13	142	7
19. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	5	24	15	26	20	90	11
20. มีอุดมการณ์ที่จะพัฒนาสังคม	10	0	3	4	8	25	17

จากตารางที่ 13 กิจกรรมสวดมนต์ทำวัตรเย็นที่ชมรมพุทธศาสน์ ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์
ข้อที่มีน้ำหนักรวมมากที่สุดเรียงจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับแรก ดังนี้ วัตถุประสงค์ข้อที่ : 12
มีวินัยในตนเอง วัตถุประสงค์ข้อที่ 13 : มีความรับผิดชอบในบทบาทและหน้าที่ของตนเอง
วัตถุประสงค์ข้อที่ 16 : มีความอายและเกรงกลัวต่อการทำผิด วัตถุประสงค์ข้อที่ 15 : มีความ
ซื่อสัตย์ วัตถุประสงค์ข้อที่ 9 : รู้จักและเข้าใจตนเองและผู้อื่น

ตารางที่ 14 : แสดงน้ำหนักรวมของการบรรลุวัตถุประสงค์ วิชา มน 102 แต่ละข้อ
ของกิจกรรมร่วมกับมหาวิทยาลัย เช่น ทอดกฐิน

	น้ำหนักการบรรลุวัตถุประสงค์แต่ละอันดับ					น้ำหนัก รวม	ลำดับ
	อันดับที่ 1	อันดับที่ 2	อันดับที่ 3	อันดับที่ 4	อันดับที่ 5		
I.เป็นผู้ใฝ่รู้ความจริงและสามารถ คิดได้อย่างมีเหตุผล							
1. สามารถตั้งคำถามและแสวงหา ความจริงด้วยตนเอง	5	4	3	0	4	16	20
2. สามารถคิดและเชื่อมโยงสิ่ง ที่คิดได้อย่างมีเหตุผล	0	20	3	4	0	27	16
3. สามารถวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ได้	10	4	6	2	1	23	17
4. สามารถคิดแก้ปัญหาด้วยการ แสวงหาทางเลือกและตัดสินใจ ได้อย่างเหมาะสม	15	8	3	6	2	34	15
5. สามารถเลือกและสังเคราะห์ ข่าวสารและข้อมูลเพื่อใช้อย่าง เหมาะสม	15	12	9	4	0	40	14
6. กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมี เหตุผล	15	0	0	2	1	18	19
7. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	5	24	0	8	5	42	13
8. เรียนรู้อยู่เสมอ	10	16	15	6	6	53	11
II. เป็นผู้มีความคุณธรรมและจริยธรรม							
9. รู้จักและเข้าใจตนเองและผู้อื่น	45	24	45	46	16	176	6
10. เชื่อมั่นในตนเองและสามารถ พัฒนาตนเองได้	0	20	21	10	13	64	10

ตารางที่ 14 (ต่อ)

	น้ำหนักการบรรลุวัตถุประสงค์แต่ละอันดับ					น้ำหนัก รวม	ลำดับ
	อันดับที่ 1	อันดับที่ 2	อันดับที่ 3	อันดับที่ 4	อันดับที่ 5		
11. สามารถตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิต ของตนเองได้	5	8	18	14	4	49	12
12. มีวินัยในตนเอง	20	60	18	14	19	131	7
13. มีความรับผิดชอบในบทบาท และหน้าที่ของตนเอง	195	32	75	34	19	355	4
14. มีความยุติธรรม	10	4	3	4	0	21	18
15. มีความซื่อสัตย์	10	32	3	16	7	68	8
16. มีความอายและเกรงกลัวต่อ การทำผิด	25	16	9	4	12	68	9
17. ประพฤติตนให้เป็นผู้นำและ ผู้ตามที่ดีได้	75	60	75	52	14	276	5
18. มีความสามารถปรับตัวเองให้ เข้ากับสังคมได้	175	104	90	46	14	429	2
19. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	125	164	75	62	18	444	1
20. มีอุดมการณ์ที่จะพัฒนาสังคม	165	124	78	28	22	417	3

จากตารางที่ 15 กิจกรรมรวมร่วมกับมหาวิทยาลัย เช่น ทอดกฐิน ทำให้บรรลุ วัตถุประสงค์ข้อที่มีน้ำหนักรวมมากที่สุดเรียงจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับแรก ดังนี้ วัตถุประสงค์ ข้อที่ 19 : มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี วัตถุประสงค์ข้อที่ 18 : มีความสามารถปรับตนเองให้เข้ากับ สังคมได้ วัตถุประสงค์ข้อที่ 20 : มีอุดมการณ์ที่จะพัฒนาสังคม วัตถุประสงค์ข้อที่ 13 : มีความ รับผิดชอบในบทบาทและหน้าที่ของตนเองได้ และวัตถุประสงค์ข้อที่ 17 : ประพฤติตนเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี

ตารางที่ 15 : แสดงการบรรลุ วัตถุประสงค์ของรายวิชา มน 102 ของแต่ละกิจกรรม

การบรรลุ วัตถุประสงค์	วัตถุประสงค์ : เป็นผู้ใฝ่ ความรู้ความจริงและ สามารถคิดอย่างมีเหตุผล วัตถุประสงค์จากข้อ 1- 8					วัตถุประสงค์ : เป็นผู้มีความรู้ และจริยธรรม วัตถุประสงค์จากข้อ 9-20				
	การบรรลุวัตถุประสงค์ ตามอันดับ					การบรรลุวัตถุประสงค์ตามอันดับ				
กิจกรรมการเรียนการสอน	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
กิจกรรมการเรียนการสอนใน ห้องเรียนและการทำกรบ้านส่ง	ข้อ 6	-	ข้อ 7	ข้อ 8	ข้อ 3	-	ข้อ 13	-	-	-
กิจกรรมฟังบรรยาย จากวิทยากรและพระสงฆ์	-	-	ข้อ 7	ข้อ 2	-	ข้อ 11	ข้อ 9	-	-	ข้อ 16
กิจกรรมค่ายพัฒนาจิต	-	-	-	-	-	ข้อ 12	ข้อ 9	ข้อ 16	ข้อ 18	ข้อ 19
กิจกรรมสวดมนต์ทำวัตรเย็น	-	-	-	-	-	ข้อ 12	ข้อ 13	ข้อ 16	ข้อ 15	ข้อ 9
กิจกรรมร่วมกับ มหาวิทยาลัย เช่น ทอดกฐิน	-	-	-	-	-	ข้อ 19	ข้อ 18	ข้อ 20	ข้อ 13	ข้อ 17

จากตารางที่ 15 กิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนและการทำกรบ้านส่ง และ
กิจกรรมฟังบรรยายจากวิทยากรและพระสงฆ์ ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์การเป็นผู้ใฝ่รู้ความจริงและ
สามารถคิดได้อย่างมีเหตุผล ส่วนกิจกรรมค่ายพัฒนาจิต สวดมนต์ทำวัตรเย็น และกิจกรรมรวม
ร่วมกับมหาวิทยาลัยทำให้บรรลุวัตถุประสงค์การเป็นผู้มีความรู้และจริยธรรม

4. ความประทับใจที่ได้จากการเรียนรายวิชา มน 102

จากการวิเคราะห์คำถามปลายเปิดที่ให้นักศึกษาแสดงความรู้สึกประทับใจจากการเรียนรายวิชา
มน 102 และการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและการเจงนั
บดังแสดงในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 : แสดงความถี่ของนิสิตที่ความประทับใจในการเรียนรายวิชา มน 102
เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

ความประทับใจจากการเรียนรายวิชา มน 102	ความถี่
1. ได้รู้จักเพื่อน ๆ ต่างคณะ ต่างวิชาเอก ทำให้มีมนุษยสัมพันธ์เพิ่มขึ้น	63
2. ได้พัฒนาจริยธรรมและพัฒนาตนเอง	41
3. การเข้าค่ายพัฒนาจิต	33
4. ได้ฝึกและมีความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็นของตนเอง	29
5. ประทับใจในครูผู้สอน	26
6. ประทับใจในการบรรยายของวิทยากร	23
7. ทำให้เป็นผู้มีเหตุผล มีการวางแผนและกล้าตัดสินใจ	23
8. การสวมมนต์ทำวัตรเย็นทำให้จิตใจสงบ	16
9. การเรียนการสอนสนุกสนาน ไม่เครียด	12
10. ทำให้รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น	11
11. บทความที่อ่านมีสาระ มีประโยชน์	7
12. ประทับใจที่ได้ร่วมกิจกรรมทอดกฐิน	5

จากตารางที่ 16 นิสิตที่เรียนวิชา มน 102 ผ่านไปแล้ว 1 ภาคเรียน และ 1 ปีการศึกษา ได้แสดงความรู้สึกประทับใจที่ยังระลึกได้จากการเรียนและได้นำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ความถี่สูงสุด 5 ลำดับแรกของจำนวนนิสิตที่มีความประทับใจจากการเรียนรายวิชา มน 102 ดังนี้

1. การได้รู้จักเพื่อน ๆ ต่างคณะ ต่างวิชาเอก	ความถี่จำนวน 63 คน
2. ได้พัฒนาจริยธรรมและพัฒนาตนเอง	ความถี่จำนวน 41 คน
3. การเข้าค่ายพัฒนาจิต	ความถี่จำนวน 33 คน
4. ได้ฝึกและมีความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็นของตนเอง	ความถี่จำนวน 29 คน
5. ประทับใจในครูผู้สอน	ความถี่จำนวน 26 คน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชา มน 102 สรุปได้ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อประเมินกิจกรรมการเรียนการสอนวิชา มน 102
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชา มน 102

2. วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นิสิตชั้นปีที่ 4 และนิสิตชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2539 จำนวน 770 คน กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มโดยวิธีการจับสลากตามสัดส่วนจากรายชื่อนิสิตแต่ละวิชาเอก จำนวน 222 คน เป็นนิสิตชั้นปีที่ 4 จำนวน 102 คน นิสิตชั้นปีที่ 3 จำนวน 120 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย 4 ตอน ได้แก่
 - ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการเพื่อรวบรวมข้อมูลส่วนตัว
 - ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) ใช้รวบรวมข้อมูลด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับครูผู้สอน เอกสาร / บทความที่อ่านในชั้นเรียน การประเมินผลและกิจกรรมการเรียนการสอน 5 กิจกรรม
 - ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามการจัดอันดับการบรรลุวัตถุประสงค์วิชา มน 102

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ที่รวบรวมความประทับใจของนิสิตจาก
การเรียนวิชามน 102

การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามด้านความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจากภาควิชาการวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งประกอบด้วย

1. รศ.ดร.บุญชม ศรีสะอาด
2. ผศ.สุทธิวรรณ พิรศักดิ์โสภณ

ส่วนการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามโดยหาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามเป็นรายข้อ (Item - total Correlation) ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ดังแสดงในภาคผนวก และการตรวจสอบคุณภาพด้านความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีการคำนวณของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยนี้มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .92

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินระหว่างเดือนสิงหาคม-เดือนกันยายน พ.ศ. 2539

4. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความถี่ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows

3. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปเป็นด้าน ๆ 14 ด้าน ดังนี้

3.1. ด้านครูผู้สอน

ระดับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อครูผู้สอนวิชามน 102 อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ ครูผู้สอนมีความรู้ดี (ค่าเฉลี่ย = 3.98) ครูผู้สอนได้ปลุกฝังจริยธรรมให้นิสิตในห้องเรียน (ค่าเฉลี่ย = 3.82) ครูผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิดที่เป็นเหตุเป็นผล (ค่าเฉลี่ย = 3.72) ครูผู้สอนมีบุคลิกภาพดี (ค่าเฉลี่ย = 3.67) และครูผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็น (ค่าเฉลี่ย = 3.63) และความคิดเห็นรวมรายสัปดาห์ (ค่าเฉลี่ย = 3.72)

3.2 ด้านเอกสาร / บทความที่อ่านในชั้นเรียน

ระดับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อเอกสาร/บทความที่อ่านในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ บทความที่อ่านมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (ค่าเฉลี่ย = 3.85) บทความช่วยส่งเสริมการพัฒนาจริยธรรมของนิสิต (ค่าเฉลี่ย = 3.80) และบทความกระตุ้นให้นิสิตมีวิธีคิดอย่างเป็นระบบ (ค่าเฉลี่ย = 3.54) ส่วนอีก 3 ข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ บทความแต่ละบทอ่านแล้วเข้าใจง่าย (ค่าเฉลี่ย = 3.38) บทความมีความยาวเหมาะสมกับเวลา (ค่าเฉลี่ย = 3.19) และบทความมีความทันสมัย (ค่าเฉลี่ย = 3.09) และความคิดเห็นรวมรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.45)

3.3 ด้านการประเมินผล

ระดับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการประเมินผลวิชานาน 102 อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ เกณฑ์และข้อกำหนดต่าง ๆ ในการประเมินผลรายวิชานี้ เช่น การส่งงาน การเข้าชั้นเรียนตรงเวลา การเข้าร่วมกิจกรรม การตัดเกรดมีความเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย = 3.75) นิสิตทราบวัตถุประสงค์ของการเรียนรายวิชานี้ก่อนเริ่มเรียน (ค่าเฉลี่ย = 3.67) และนิสิตทราบเกณฑ์ประเมินผลรายวิชานี้ก่อนเริ่มเรียน (ค่าเฉลี่ย = 3.63) และความคิดเห็นรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.68)

3.4 ด้านกิจกรรมที่ 1 : กิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนและการส่งการบ้าน

ระดับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนอยู่ในระดับมาก 5 ข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ การจัดกลุ่มนิสิตแต่ละห้องเรียน โดยแบ่งจากนิสิตแต่ละวิชาเอกนั้นมีความเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย = 3.83) นิสิตมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในห้อง (ค่าเฉลี่ย = 3.79) วิธีเรียนด้วยการอภิปรายกลุ่มย่อย วิธีเรียนด้วยการอภิปรายกลุ่มย่อยเกี่ยวกับเนื้อหาที่อ่านจากบทความ (ค่าเฉลี่ย = 3.71) บรรยากาศการเรียนการสอนเป็นกันเอง (ค่าเฉลี่ย = 3.66) การสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อยทุกสัปดาห์มีความเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย = 3.59)

ระดับความคิดเห็นอีก 5 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ นิสิตมีปฏิสัมพันธ์กับครูผู้สอน (ค่าเฉลี่ย = 3.45) ระยะเวลาในการอภิปรายเพียงพอ (ค่าเฉลี่ย = 3.29) การบ้านและการศึกษาค้นคว้านอกห้องเรียนมีปริมาณที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย = 3.29) การอ่านหนังสือนอกเวลา 2 เล่ม แล้วสรุปส่งครูผู้สอนมีความเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย = 3.26) ระยะเวลาในการอ่านบทความก่อนอภิปรายเพียงพอ (ค่าเฉลี่ย = 3.17) และความคิดเห็นรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.48)

3.5 ด้านกิจกรรมที่ 2 : กิจกรรมการฟังคำบรรยายโดยวิทยากร, พระสงฆ์

ระดับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อกิจกรรมการฟังการบรรยายโดยวิทยากรและพระสงฆ์อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ วิทยากรมีความสามารถในการบรรยาย (ค่าเฉลี่ย = 4.07) หัวข้อคำบรรยายสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชา (ค่าเฉลี่ย = 3.84) นิสิตนำข้อคิดที่ได้จากการฟังไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (ค่าเฉลี่ย = 3.67) ระยะเวลาในการบรรยาย 2.30 ชั่วโมงเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย = 3.56) และการบรรยายโดยวิทยากร 2 ครั้ง / ภาคเรียนเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย = 3.54) และความคิดเห็นรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.73)

3.6 ด้านกิจกรรมที่ 3 : กิจกรรมค่ายพัฒนาจิต

ระดับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อกิจกรรมค่ายพัฒนาจิตอยู่ในระดับมาก 9 ข้อ และระดับปานกลาง 1 ข้อ โดยเรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ ครูผู้ควบคุมมีบุคลิกภาพเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย = 3.99) ครูผู้ควบคุมการอยู่ค่ายมีความรับผิดชอบ (ค่าเฉลี่ย = 3.89) กิจกรรมพัฒนาจิตมีประโยชน์ต่อนิสิต (ค่าเฉลี่ย = 3.89) กิจกรรมพัฒนาจิตสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชา (ค่าเฉลี่ย = 3.82) นิสิตได้เรียนรู้การปฏิบัติศาสนกิจ เช่น รักษาศีล 5 สวดมนต์เช้า-เย็น การนั่งสมาธิ การเดินจงกรม (ค่าเฉลี่ย = 3.66) อาหารเข้าสำหรับนิสิตเพียงพอ (ค่าเฉลี่ย = 3.66) คุณภาพของอาหาร (ค่าเฉลี่ย = 3.62) เสื้อ, หมอน ผ้าห่มมีจำนวนเพียงพอ (ค่าเฉลี่ย = 3.61) การบรรยายธรรมะขณะอยู่ค่าย (ค่าเฉลี่ย = 3.51) ความคิดเห็นระดับปานกลาง ระยะเวลา 1 คืน เย็นวันศุกร์-กลับวันเสาร์เช้า (ค่าเฉลี่ย = 3.09) และความคิดเห็นรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.65)

3.7 ด้านกิจกรรมที่ 4 : กิจกรรมสวดมนต์ทำวัตรเย็น ณ ชมรมพุทธศาสนา

ระดับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อกิจกรรมสวดมนต์ทำวัตรเย็นอยู่ในระดับมาก 6 ข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ ระยะเวลาสวดมนต์ 18.00-19.00 น. (ค่าเฉลี่ย = 3.86) สถานที่ชมรมพุทธศาสนามีความเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย = 3.82) กิจกรรมสวดมนต์เย็นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์รายวิชา (ค่าเฉลี่ย = 3.73) บรรยากาศในการสวดมนต์เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย = 3.65) บทสวดมนต์มีความยาวเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย = 3.58) ผู้นำสวดมนต์ดำเนินการได้ดี (ค่าเฉลี่ย = 3.53) ส่วนความคิดเห็นต่อจำนวนครั้ง 5 ครั้งต่อภาคเรียนมีความเหมาะสมระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.35) และความคิดเห็นรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.62)

3.8 ด้านกิจกรรมที่ 5 : กิจกรรมรวมร่วมกับมหาวิทยาลัย

ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อกิจกรรมรวมร่วมกับมหาวิทยาลัย เช่น ร่วมทอดกฐินอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ การเข้าร่วมกิจกรรมทำให้นิสิตเข้าใจประเพณีชาวพุทธศาสนา (ค่าเฉลี่ย = 3.83) การร่วมกิจกรรมทอดกฐินสอดคล้องกับการเรียนรายวิชานี้ (ค่าเฉลี่ย = 3.79) เป็นกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง มมส. และชุมชน (ค่าเฉลี่ย = 3.78) ส่วนความคิดเห็นที่อยู่ในระดับปานกลางได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนิสิตในการร่วมกิจกรรมเพียงพอ (ค่าเฉลี่ย = 3.44) และความคิดเห็นรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.70)

3.9 ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมที่ 1 : กิจกรรมการเรียนการสอน

ในห้องเรียนและการส่งการบ้าน

กิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนและการส่งการบ้านทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่มีน้ำหนักรวมมากที่สุดจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับแรกดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 6 : กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล (น้ำหนัก = 381)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 13 : มีความรับผิดชอบในบทบาทและหน้าที่ของตนเอง (น้ำหนัก = 346)

วัตถุดิบประสงค์ข้อที่ 7: รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น (น้ำหนัก = 282) วัตถุดิบประสงค์ข้อที่ 8: เรียนรู้อยู่เสมอ (น้ำหนัก = 258) และวัตถุดิบประสงค์ข้อที่ 3 : สามารถวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ได้ (น้ำหนัก = 248)

3.10 ด้านการบรรลุ วัตถุประสงค์ของกิจกรรมที่ 2 : กิจกรรมการฟังคำบรรยาย จากวิทยากรและพระสงฆ์

กิจกรรมฟังคำบรรยายจากวิทยากรและพระสงฆ์ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่มีน้ำหนักรวมมากที่สุดเรียงจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับแรกได้แก่ วัตถุประสงค์ข้อที่ 11 : สามารถตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิตของตนเองได้ (น้ำหนัก = 366) วัตถุประสงค์ข้อที่ 9 : รู้จักและเข้าใจตนเองและผู้อื่น (น้ำหนัก = 319) วัตถุประสงค์ข้อที่ 7: รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น (น้ำหนัก = 229) วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 : สามารถคิดและเชื่อมโยงสิ่งที่คิดอย่างมีเหตุผล (น้ำหนัก = 206) และวัตถุประสงค์ข้อที่ 16 : มีความอายและเกรงกลัวต่อการทำผิด (น้ำหนัก = 195)

3.11 ด้านการบรรลุ วัตถุประสงค์ของกิจกรรมที่ 3 : กิจกรรมค่ายพัฒนาจิต

กิจกรรมค่ายพัฒนาจิตเป็นกิจกรรมที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่มีน้ำหนักมากที่สุดเรียงจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับแรกได้แก่ วัตถุประสงค์ที่มีจำนวนนิสิตนำมาจัดอันดับการบรรลุวัตถุประสงค์ตั้งแต่อันดับที่ 1 ถึงอันดับที่ 5 รวมกันสูงสุด 5 ข้อแรก โดยเรียงลำดับตามจำนวนนิสิตจากมากไปหาน้อยดังนี้ วัตถุประสงค์ข้อที่ 12 : มีวินัยในตนเอง (น้ำหนัก = 308) วัตถุประสงค์ข้อที่ 9 : รู้จักและเข้าใจตนเองและผู้อื่น (น้ำหนัก = 273) วัตถุประสงค์ข้อที่ 16 : มีความอายและเกรงกลัวต่อการทำความผิด (น้ำหนัก = 255) วัตถุประสงค์ข้อที่ 18 : มีความสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับสังคมได้ (น้ำหนัก = 245) และ วัตถุประสงค์ข้อที่ 19 : มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี (น้ำหนัก = 229)

3.12 ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมที่ 4 : กิจกรรมสวดมนต์ ทำวัตรเย็นที่ ชมรมพุทธศาสน์

กิจกรรมสวดมนต์ทำวัตรเย็นที่ชมรมพุทธศาสน์เป็นกิจกรรมที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่มีน้ำหนักรวมมากที่สุดเรียงจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับแรกได้แก่ วัตถุประสงค์ข้อที่ 12 : มีวินัยในตนเอง (น้ำหนัก = 487 คน) วัตถุประสงค์ข้อที่ 13 : มีความรับผิดชอบในบทบาทและหน้าที่ของตนเอง (น้ำหนัก = 363) วัตถุประสงค์ข้อที่ 16 : มีความอายและเกรงกลัวต่อการทำผิด (น้ำหนัก = 324) วัตถุประสงค์ข้อที่ 15 : มีความซื่อสัตย์ (น้ำหนัก = 278) วัตถุประสงค์ข้อที่ 9 : รู้จักและเข้าใจตนเองและผู้อื่น (น้ำหนัก = 219)

3.13 ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมที่ 5 : กิจกรรมรวมร่วมกับ มหาวิทยาลัย

กิจกรรมรวมร่วมกับมหาวิทยาลัย เช่น ทอดกฐิน เป็นกิจกรรมที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่มีน้ำหนักรวมมากที่สุดเรียงจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับแรกได้แก่ วัตถุประสงค์ข้อที่ 19 : มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี (น้ำหนัก = 444) วัตถุประสงค์ข้อที่ 18 : สามารถปรับตัวเองให้เข้ากับสังคมได้ (น้ำหนัก = 429) วัตถุประสงค์ข้อที่ 20 : มีอุดมการณ์ที่จะพัฒนาสังคม (น้ำหนัก = 417) วัตถุประสงค์ข้อที่ 13 : มีความรับผิดชอบในภาระหน้าที่ของตนเอง (น้ำหนัก = 355) วัตถุประสงค์ข้อที่ 17 : ประพฤติตนให้เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี (น้ำหนัก = 276)

3.14 ด้านความประทับใจจากการเรียนวิชา มน 102

นิสิตมีความประทับใจจากการเรียนวิชา มน 102 ตามลำดับความถี่สูงสุด 5 ลำดับแรก ดังนี้ การได้รู้จักเพื่อน ๆ ต่างคณะต่างวิชาเอกทำให้มีมนุษยสัมพันธ์เพิ่มขึ้น ได้พัฒนาจริยธรรมและพัฒนาตนเอง การเข้าค่ายพัฒนาจิต ได้ฝึกและมีความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็นของตนเอง ประทับใจในครูผู้สอน

4. อภิปรายผล

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินกิจกรรมการเรียนการสอนวิชา มน 102 และผลการวิจัยที่จะนำมาอภิปรายผลเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชา มน 102 ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่านิสิตมีความเห็นระดับมากกว่าครูผู้สอนเป็นผู้ที่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็น มีกระบวนการคิดที่เป็นเหตุเป็นผล และปลูกฝังจริยธรรมให้นิสิตในห้องเรียน รวมทั้งนิสิตมีความคิดเห็นว่าครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพดีและมีความรู้ดีในระดับมากเช่นกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากครูผู้สอนวิชา มน 102 เป็นอาจารย์จากคณะต่าง ๆ ที่มีความสนใจและมีความเสียสละในการสอนจริยธรรมให้กับนิสิตจึงได้อาสาสมัครมาช่วยสอนรายวิชา มน 102 นี้ การได้ผู้สอนที่มีความสนใจ มีความเสียสละและมีความตั้งใจในการสอนย่อมส่งผลให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ และครูผู้สอนจะเป็นตัวแบบที่ดีในการถ่ายทอดคุณธรรมและจริยธรรมให้นิสิตตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (ชัยพร วิชชาวุธ. 2534 : 154)

2. ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อเอกสารและบทความที่อ่านในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก คือ บทความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ช่วยพัฒนาจริยธรรมของนิสิต และกระตุ้นให้นิสิตมีวิธีคิดอย่างเป็นระบบ และมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางว่าบทความอ่านแล้วเข้าใจง่าย มีความยาวเหมาะสมกับเวลาและมีความทันสมัย ซึ่งความคิดเห็นของนิสิตนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของคณาจารย์ผู้สอนวิชา มน 102 มหาวิทยาลัยมหาสารคามที่ได้ประชุมสัมมนาเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนวิชา มน 102 ระหว่างวันที่ 27-28 สิงหาคม 2538 ณ โรงแรมเจริญโฮเต็ล จ.อุดรธานี ซึ่งผลการสัมมนาทำให้มีการปรับปรุงเอกสารประกอบการเรียนวิชา มน 102 ให้อ่านแล้วเข้าใจง่าย มีความยาวเหมาะสมและมีความทันสมัยมากขึ้น แต่ยังคงบทความบางส่วนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายรายวิชานี้ไว้

3. ด้านการประเมินผลนั้น นิสิตมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะก่อนการแยกห้องเรียนแต่ละห้อง จะมีการปฐมนิเทศนิสิตกลุ่มใหญ่ ๆ เพื่อให้ นิสิตทราบวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนรายวิชานี้ ทราบเกณฑ์และข้อกำหนดต่าง ๆ ในการประเมิน

4. นิสิตมีความเห็นว่ากิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนที่เหมาะสมในระดับมากได้แก่ การจัดกลุ่มนิสิตแต่ละห้องจากนิสิตแต่ละวิชาเอก วิธีเรียนด้วยการอภิปรายกลุ่มย่อยจากเนื้อหาในบทความ อภิปรายกลุ่มย่อยทุกสัปดาห์ และนิสิตมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในห้อง บรรยากาศการเรียนการสอนในชั้นเรียนเป็นกันเอง ทั้งนี้เพราะวิธีการจัดการการเรียนการสอนรายวิชา

discussion) ซึ่งแตกต่างไปจากรายวิชาอื่นทำให้นิสิตมีความคิดเห็นในระดับมาก ส่วนความคิดเห็นของนิสิตที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การมีปฏิสัมพันธ์กับครูผู้สอน ระยะเวลาในการอ่านบทความก่อนการอภิปราย ระยะเวลาในการอภิปราย ปริมาณของการบ้านและการศึกษาค้นคว้า การอ่านหนังสือ 2 เล่ม และสรุปส่งครูผู้สอน ทั้งนี้เพราะวิธีเรียนโดยการอภิปรายกลุ่มย่อยทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนด้วยกันมากกว่าการมีปฏิสัมพันธ์กับครูผู้สอน และตามหลักการของการเรียนการสอนนั้น นิสิตจะต้องอ่านบทความก่อนการเรียนในห้องเรียน แต่เวลาปฏิบัติจริงนิสิตไม่ได้อ่านมาก่อน ครูผู้สอนจึงใช้เวลาในการเรียนในห้องให้นิสิตอ่านบทความ เมื่อบางบทความมีความยาวมากและอ่านเข้าใจยากจึงทำให้เสียเวลาในชั่วโมงเรียนไปกับการอ่านและทำให้เวลาที่ใช้ในการอภิปรายไม่เพียงพอ หรือต้องดำเนินการอภิปรายทั้ง ๆ ที่ยังอ่านบทความไม่จบ ส่วนความเห็นของนิสิตต่อปริมาณของการบ้านและการศึกษานอกห้องเรียนและการอ่านหนังสือนอกเวลา 2 เล่ม นั้นอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนิสิตมีความคิดเห็นว่าการบ้านที่ครูผู้สอนมอบหมายให้เกือบทุกสัปดาห์ และยังคงต้องใช้เวลานานนอกห้องเรียนร่วมกิจกรรมอื่น ๆ ของรายวิชานี้ อีก เช่น การสวดมนต์ การเข้าค่าย พัฒนาจิต การฟังวิทยากรบรรยาย ซึ่งปริมาณการบ้านและกิจกรรมมีมาก นิสิตจึงเห็นว่าปริมาณการบ้านและการศึกษาค้นคว้านอกห้องเรียนมีความเหมาะสมระดับปานกลางเท่านั้น

5. นิสิตมีความเห็นว่ากิจกรรมการฟังการบรรยายจากวิทยากรและพระสงฆ์ ทั้งความสามารถของวิทยากร จำนวน 2 ครั้งต่อภาคเรียน ระยะเวลา 2.30 ชั่วโมงต่อครั้ง หัวข้อบรรยายสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชา และนำแนวความคิดไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะคณาจารย์ผู้สอนวิชา มน 102 ได้ร่วมกันพิจารณาคัดเลือกวิทยากรที่มีความสามารถในการบรรยาย มีประสบการณ์และมีความรู้ความเข้าใจ และมีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับชีวิตและสังคม ซึ่งการเชิญวิทยากรมาบรรยายนี้เป็นวิธีสอนจริยธรรมตามหลักทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมที่วิทยากรหรือแบบ (Models) ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ และผลธรรมที่ได้รับจากการกระทำของตนในอดีตให้นิสิตได้รับทราบและเรียนรู้ที่จะสามารถควบคุมหรือบังคับตนเอง (Self Regulation) ให้ประพฤติตนได้ถูกต้องเพื่อผลธรรมที่ดี (ชัยพร วิชชาวุธ 2534 : 154-157)

6. นิสิตมีความเห็นว่ากิจกรรมการเข้าค่ายพัฒนาจิต อยู่ในระดับมากทุกข้อไม่ว่าจะเป็นด้านสิ่งอำนวยความสะดวก การเรียนรู้การปฏิบัติศาสนกิจ การฟังการบรรยายธรรมะ

ความมีประโยชน์และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชา ทั้งนี้เป็นเพราะกิจกรรมลักษณะนี้ นิสิตส่วนน้อยคนนักที่เคยเข้าร่วมกิจกรรม เมื่อเข้าร่วมกิจกรรมได้สัมผัสบรรยากาศที่สงบ ได้นั่งสมาธิ เดินจงกรม ย่อมส่งผลให้จิตใจสงบ ทำให้นิสิตมีความเห็นต่อกิจกรรมนี้ในระดับมาก ส่วนความคิดเห็นในเรื่องระยะเวลาการอยู่ค่าย 1 คืน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนิสิตเห็นว่าควรเพิ่มระยะเวลาการอยู่ค่ายให้มากขึ้น

7. นิสิตมีความเห็นว่ากิจกรรมการสวดมนต์ ณ ชมรมพุทธศาสน์มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ไม่ว่าจะเป็นระยะเวลา สถานที่ ผู้นำสวดมนต์ ความยาวของบทสวดมนต์ และบรรยากาศของการสวดมนต์ทั้งนี้เพราะกิจกรรมนี้ถ้านิสิตตั้งใจสวดมนต์จะช่วยให้นิสิตมีจิตใจที่สงบไม่ฟุ้งซ่าน และจำนวน 5 ครั้งต่อภาคเรียน นิสิตมีความเห็นว่าเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลางทั้งนี้เพราะนิสิตอาจจะเห็นว่าควรเพิ่มจำนวนครั้งขึ้นอีกเพื่อฝึกให้จิตสงบมากขึ้น

8. นิสิตมีความเห็นว่ากิจกรรมรวมร่วมนับมหาวิทยาลัย เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์รายวิชา ช่วยให้นิสิตเข้าใจประเพณีของชาวพุทธ และเป็นกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชน ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะนิสิตจำนวนน้อยมากที่มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมลักษณะเช่นนี้ เมื่อได้เข้าร่วมกิจกรรมจึงมีความคิดเห็นในระดับมาก และมีความเห็นในระดับปานกลางต่อความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรม ทั้งนี้เพราะนิสิตที่เรียนรายวิชานี้ปีที่ 2 ทุกคน เมื่อทุกคนเข้าร่วมกิจกรรม สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น รถรับ-ส่ง ย่อมไม่เพียงพอทำให้นิสิตไม่ได้รับความสะดวกเท่าที่ควร

9. จากผลการวิจัยการจัดอันดับการบรรลุวัตถุประสงค์รายวิชา มน 102 ของแต่ละกิจกรรมการเรียนการสอน สามารถสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

กิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนและการทำการบ้านส่งและกิจกรรมฟังคำบรรยายจากวิทยากรและพระสงฆ์ ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์การเป็นผู้ใฝ่รู้ความจริงและสามารถคิดอย่างมีเหตุผล และวัตถุประสงค์การเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม ส่วนกิจกรรมค่ายพัฒนาจิต กิจกรรมสวดมนต์ทำวัตรเย็น และกิจกรรมรวมร่วมนับมหาวิทยาลัย เช่น ทอดกฐินทำให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะการเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม (จากตารางที่ 15)

กิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนและการทำการบ้านส่งทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านการเป็นผู้ใฝ่รู้ความจริงและสามารถคิดอย่างมีเหตุผล 4 ข้อ ได้แก่ ความกล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล การรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น การเรียนรู้อยู่เสมอ และความสามารถวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ได้ และบรรลุวัตถุประสงค์ด้านการเป็นผู้มีคุณธรรมและ

จริยธรรม 1 ข้อ คือมีความรับผิดชอบในบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนที่ทำให้นิสัยร่วมกันอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion) ทุกสัปดาห์ตามวิธีการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผล (Moral Reasoning) ของโคลเบอร์ก (Kolberg) ช่วยพัฒนาคุณลักษณะความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และหาเหตุผลของสิ่งต่าง ๆ ได้ และขณะเดียวกันก็กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นของตนเองและยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น และการที่ครูผู้สอนมอบหมายให้นิสิตส่งการบ้านหรือรายงานเกือบทุกสัปดาห์ก็ช่วยให้นิสิตมีความรับผิดชอบในบทบาทและหน้าที่ของตนเอง จึงสามารถยืนยันได้จากผลการวิจัยนี้ว่ากิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนของราชวิทยาลัย 102 เป็นกิจกรรมหลักที่สามารถพัฒนาคุณลักษณะการเป็นผู้ใฝ่รู้ความจริงและความสามารถคิดอย่างมีเหตุผล

กิจกรรมการฟังคำบรรยายจากวิทยากรและพระสงฆ์ทำให้บรรลุดัตถุประสงค์ด้านการเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม 3 ข้อ คือ ความสามารถตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิตของตนเองได้รู้จักและเข้าใจตนเองและผู้อื่น และมีความอายและเกรงกลัวต่อการทำผิด และ ดัตถุประสงค์ด้านการเป็นผู้ใฝ่รู้ความจริงและสามารถคิดอย่างมีเหตุผล 2 ข้อ คือ การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและความสามารถคิดและเชื่อมโยงสิ่งที่คิดได้อย่างมีเหตุผล ซึ่งผลการวิจัยยืนยันการปลูกฝังจริยธรรมโดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมที่ใช้การเรียนรู้จากการสังเกต และการฟังคำบอกเล่าจากประสบการณ์ของต้นแบบ (Models) หรือวิทยากร จากการที่นิสิตได้ฟังการบรรยายจากพระสงฆ์และวิทยากรซึ่งเป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จในชีวิตอย่างน้อย 2 ครั้ง ทำให้นิสิตสามารถคิดและตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิตของตนเองได้ รับฟังความคิดเห็นและเข้าใจผู้อื่น รวมทั้งคุณธรรมด้านความอายและเกรงกลัวต่อการทำผิด

กิจกรรมค่ายพัฒนาจิตทำให้บรรลุดัตถุประสงค์เฉพาะด้านการเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมเท่านั้น ซึ่งได้แก่ มีวินัยในตนเอง รู้จักและเข้าใจตนเองและผู้อื่น มีความอายและเกรงกลัวต่อการทำผิด มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี จากผลการวิจัยนี้สามารถยืนยันได้ว่ากิจกรรมค่ายพัฒนาจิตเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับการพัฒนาจริยธรรมของนิสิต เพราะกิจกรรมดังกล่าวอนิสิตจะต้องร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การตื่นตอนเช้าเวลา 04.00 น. เพื่อร่วมสวดมนต์ทำวัตรเช้า เวลา 04.30 น. การนั่งสมาธิ การเดินจงกรม การฟังการอภิปรายและสนทนาธรรม ซึ่งแต่ละกิจกรรมนิสิตจะต้องมีวินัยในตนเองในการปฏิบัติตนให้เป็นไปตามระยะเวลาของแต่ละกิจกรรม นิสิตได้มีโอกาสพักค้างคืนที่วัด 1 คืน ทำให้นิสิตต้องปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนนิสิตด้วยกันและต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานที่ที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกจำกัด การได้ฟังและสนทนาธรรมกับเจ้าอาวาสวัดและครูผู้ควบคุม

ให้นิสิตมีความอายและเกรงกลัวต่อการทำผิด

กิจกรรมสวดมนต์ทำวัตรเย็นที่ชมรมพุทธศาสตร์ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ เฉพาะด้านการเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมเท่านั้น ซึ่งได้แก่ การมีวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบในบทบาทและหน้าที่ของตนเอง มีความอายและเกรงกลัวต่อการทำผิด มีความซื่อสัตย์ และรู้จักและเข้าใจตนเองและผู้อื่น ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะกิจกรรมการสวดมนต์ทำวัตรเย็นนี้เป็นกิจกรรมที่นิสิตจะต้องรับผิดชอบไปสวดมนต์ 5 ครั้งที่ชมรมพุทธศาสตร์ หลังจากสวดมนต์แล้วนิสิตจะเซ็นชื่อเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งกิจกรรมนี้จะไม่มีการผู้สอนมาควบคุม การเซ็นชื่อเข้าร่วมกิจกรรม จะมีเพียงกรรมการชมรมพุทธศาสตร์เท่านั้นที่ เป็นผู้ดำเนินการและ นำสมุดมาให้เซ็นชื่อ นิสิตจะต้องรับผิดชอบต่อตนเองที่จะไปร่วมกิจกรรมให้ครบ 5 ครั้ง ซึ่งเป็นการส่งเสริมวินัยในตนเองของนิสิต ส่งเสริมความซื่อสัตย์ของนิสิตในการเซ็นชื่อเข้าร่วมกิจกรรมตรงตามวันที่เข้าร่วมกิจกรรมและตรงตามจำนวนครั้งที่เข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้ง ส่งเสริมให้นิสิตมีความอายและเกรงกลัวต่อการทำผิดด้วยการไม่เซ็นชื่อถ้าไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมตามความเป็นจริง

กิจกรรมรวมร่วมกับมหาวิทยาลัย เช่น ทอดกฐิน ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ ด้านการเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมเท่านั้น ซึ่งได้แก่ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับสังคมได้ มีอุดมการณ์ที่จะพัฒนาสังคม มีความรับผิดชอบในบทบาทและหน้าที่ของตนเองและประพฤตินให้เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะกิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นิสิตเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมกับมหาวิทยาลัย ขณะที่เข้าร่วมกิจกรรมนิสิตได้มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับเพื่อนนิสิตด้วยกันเอง มีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์และชาวบ้าน ทำให้นิสิตสามารถปรับตนเองให้เข้ากับสังคมได้และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและ กิจกรรมรวมร่วมกับมหาวิทยาลัยนี้ทำให้เกิดอุดมการณ์ที่จะช่วยพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น เช่น การรวมกันพัฒนามหาวิทยาลัยหรือการร่วมบริจาคเงินเพื่อทอดกฐินให้วัด ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ อีกทั้งกิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมบังคับที่มีผลต่อคะแนน ทำให้นิสิตต้องรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนเองที่จะต้องเข้าร่วมกิจกรรม และขณะเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตต้องปฏิบัติตนให้เป็นผู้ตามที่ดี

จากกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชา มน 102 ทั้ง 5 กิจกรรมจะเห็นว่ามีเพียง 2 กิจกรรมที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านการเป็นผู้รู้ความจริงและคิดอย่างมีเหตุผล และบรรลุเพียง 5 ข้อ จากวัตถุประสงค์ 8 ข้อ วัตถุประสงค์ 3 ข้อที่ไม่ได้รับการจัดอันดับการบรรลุวัตถุประสงค์ คือ วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 : สามารถตั้งคำถามและแสวงหาความจริงด้วยตนเอง วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 : ความคิดแก้ปัญหาด้วยการแสวงหาทางเลือกและตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม

อย่างเหมาะสม ซึ่งคณาจารย์ผู้สอนรายวิชา มน 102 จะต้องวิเคราะห์และพิจารณาหัวข้อหรือประเด็นหรือบทความที่จะส่งผลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวและทั้ง 5 กิจกรรมการเรียนการสอนทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านคุณธรรมและจริยธรรม มีวัตถุประสงค์ด้านนี้เพียงข้อเดียวจาก 12 ข้อ ที่ไม่ได้รับการจัดอันดับการบรรลุวัตถุประสงค์คือวัตถุประสงค์ข้อที่ 14 : มีความยุติธรรม กิจกรรม 3 กิจกรรมที่บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะด้านคุณธรรมและจริยธรรม ได้แก่ กิจกรรมค่ายพัฒนาจิต กิจกรรมสวดมนต์ทำวัตรเย็น และกิจกรรมรวมร่วมนมหาวิทยาลัย ซึ่งสามารถสรุปจากการวิจัยครั้งนี้ได้ว่ากิจกรรมทั้ง 5 กิจกรรมในวิชา มน 102 นั้นมีความเหมาะสมกับการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นมนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนักพัฒนาหลักสูตร เซเลอร์ ลีวิส และ อเล็กซานเดอร์ ที่ว่าหลักสูตรประเภทเน้นคุณลักษณะความเป็นมนุษย์ (Human Traits) นั้นจะต้องจัดประสบการณ์การเรียนการสอนที่เหมาะสม (Appropriate Experiences) เพื่อการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นมนุษย์ (Saylor Lewis and Alexander 1980 : 224)

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 หลักสูตรวิชา มน 102 เป็นหลักสูตรที่พัฒนาคุณลักษณะความเป็นมนุษย์ ดังนั้น การที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวจะต้องจัดกิจกรรมที่เหมาะสมเท่านั้น การที่จะใช้เทคโนโลยีขั้นสูงเพื่อการเรียนการสอนกลุ่มใหญ่นั้นจะทำให้การสอนดังกล่าวไม่บรรลุวัตถุประสงค์ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

.... สมัยนี้มีเทคโนโลยีสูง ทำให้สามารถที่จะทำกิจการโรงเรียน กิจการสั่งสอนแพร่ไปได้มากกว่า แต่ไม่มีอะไรแทนการอบรม ไม่มีอะไรแทนการบ่มนิสัย คือการสอนนี้แบ่งเป็นอบรม และเป็นบ่มนิสัย แต่ถ้าไม่มีผู้ที่อบรม ไม่มีผู้ที่บ่มนิสัยหรือผู้ที่อบรมหรือผู้ที่บ่มนิสัยเป็นคนที่มีความกล้า ผู้ที่ได้รับอบรมบ่มนิสัยย่อมคุณภาพต่ำเหมือนกัน

..... แต่ว่าการอบรมโดยใช้สื่อที่ก้าวหน้ามีเทคโนโลยีสูงนั้นยากที่สุดที่จะอบรมบ่มนิสัยด้วยเครื่องเหล่านี้ ฉะนั้นไม่มีอะไรแทนคนสอนคน คนสอนคนที่เขาใช้ดาวเทียม คนเดียวสอนได้เป็นพันเป็นหมื่นในคราวเดียว แต่ถ่ายทอดความดีนี้ยาก (เดลินิวส์ วันศุกร์ที่ 6 ธันวาคม 2539 หน้า 17)

5.2 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่รับผิดชอบวิชานี้ ควรดำเนินการดังนี้

1. เชิญชวนอาจารย์จากคณะต่าง ๆ ที่มีความสนใจที่จะพัฒนาคุณลักษณะของนิสิตมาช่วยสอนวิชานี้

2. จัดทำคู่มือสำหรับอาจารย์ผู้ช่วยวิชานี้มาจากคณะต่าง ๆ เพื่อให้การสอนเป็นไปในแนวทางเดียวกัน
3. จัดประชุมอาจารย์ทุกท่านก่อนการเรียนการสอน เพื่อร่วมกันพิจารณากิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผล
4. จัดสัมมนาอาจารย์ผู้สอนหลังจากสิ้นสุดการเรียนการสอนแล้ว เพราะพิจารณาถึงปัญหาและอุปสรรคของการสอนที่ผ่านมาเพราะการพัฒนาการสอนครั้งต่อไป
5. ควรจะมีการเสนอหลักการต่อมหาวิทยาลัยเรื่องการพิจารณาความดีความชอบและค่าตอบแทนสำหรับอาจารย์ผู้ช่วยสอนรายวิชานี้
6. ควรแต่งตั้งคณะกรรมการที่จะรับผิดชอบการดำเนินการและประสานงานการเรียนการสอนวิชานี้

5.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยเพื่อประเมินหลักสูตรศึกษาทั่วไปในรายวิชาของกลุ่ม ๆ เช่น กลุ่มวิชาภาษา กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ และกลุ่มวิชาพลศึกษาเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสม เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามความมุ่งหมายของหลักสูตรศึกษาทั่วไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- ก่อ สวัสดิพิบูลย์. “จริยธรรมในสังคมไทย,” ใน รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมปัจจุบัน. หน้า 18. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2522.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงานหน่วยศึกษานิเทศก์. คู่มือการสอนจริยศึกษาระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : องค์การค้ำของคุรุสภา, 2524.
- ชัยพร วิชชาวุธ. “แนวทางการพัฒนาจริยธรรมตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม,” ใน ความรู้คู่คุณธรรม. หน้า 152-166, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- ชัยพร วิชชาวุธ และธีระพร อูวรรณโณ. “แนวคิดและพัฒนาการใหม่ในการปลูกฝังจริยธรรม,” ความรู้คู่คุณธรรม. หน้า 90-104, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 2 จิตวิทยา จริยธรรมและจิตวิทยาภาษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2524.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2535.
- บุญชม ศรีสะอาด. วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล, 2532.
- พนัส หันนาคินทร์. การสอนก่อนนิยม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2520.
- พรสวรรค์ พิมพ์นิคย์. การสร้างแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม วิชามนุษย์การใช้เหตุผลและจริยธรรม (มน 102) สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปริญญาโท กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2538.
- ศรีนครินทรวิโรฒ, มหาวิทยาลัย. เอกสารประกอบการสอนวิชา มน 102 มนุษย์กับการใช้เหตุผลและจริยธรรม. กรุงเทพฯ : ไอเดียสแควร์, 2534.
- สงบ ลักษณะ. “การศึกษาและพัฒนาจริยธรรมไทย,” การวัดผลการศึกษา. 3(2) : 29-57 ; มกราคม-ธันวาคม 2524.
- สาโรช บัวศรี. “จริยธรรมในสังคมไทย,” ใน รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมปัจจุบัน. หน้า 18. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2522.
- สาโรช บัวศรี. จริยธรรมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการวัฒนธรรมแห่งชาติ,

สำเร็จ บุญเรืองรัตน์. “การประเมินผลการจัดการเรียนการสอนวิชามนุษยศาสตร์กับการใช้เหตุผล และจริยธรรม,” ใน เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ เรื่อง การวิจัยทางการศึกษาและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ครั้งที่ 9. หน้า 693-698, กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2538.

แสง จันทร์งาม. “ข้อสังเกตเกี่ยวกับจริยศึกษา.” ใน การประชุมทางวิชาการเรื่อง พระพุทธศาสนากับการศึกษาในประเทศไทยเนื่องในปีการศึกษาแห่งชาติ กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา, 2513.

Piaget, Jean. *The Moral Judgement of the Child*. 2nd ed. New York : Collier Books, 1962.

Rest, Jame R. *A Theoretical Analysis of Moral Judgement Development*. Chicago : Unpublished Manuscript, 1977.

Salor, J. Galen, William M. Alexander and Arthur J. Lewis. *Curriculum Planning for Better Teaching and Learning*. 4th ed. Florida : Holt, Rinehart and Winston, 1981.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามเกี่ยวกับวิชา มน 102 : มนุษย์การใช้เหตุและจริยธรรม

วิชา มน 102 เป็นวิชาที่ศึกษาทั่วไปที่นิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ทุกคนต้องลงทะเบียนเรียน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการประเมินการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตรการประเมินผลการเรียนรายวิชานี้จากนิสิตชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ที่เรียนรายวิชานี้ไปแล้ว เพื่อเป็นข้อสังเกตในการพัฒนาการเรียนการสอนรายวิชานี้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การตอบแบบสอบถามของนิสิตไม่มีผลใดๆ ต่อคะแนนของนิสิตขอให้ตอบตามความเป็นจริง เพราะการตอบจากความรู้สึกที่แท้จริงของนิสิตจะเป็นข้อมูลที่สำคัญยิ่งสำหรับการประเมินอันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนวิชา มน 102

ขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

นารีรัตน์ รัทวิจิตรกุล

ผู้วิจัย

แบบสอบถามนี้แบ่งเป็น 4 ตอน

ตอนที่ 1 : ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 : คำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ตอนที่ 3 : คำถามเกี่ยวกับการบรรลุวัตถุประสงค์รายวิชา

ตอนที่ 4 : ความประทับใจจากการเรียนรายวิชา มน 102

ตอนที่ 1 : คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. นิสิตชั้นปีที่ ____ ปีที่ 3 ____ ปีที่ 4

2. เพศ ____ : ชาย ____ หญิง

3. คณะที่ศึกษา ____ 1. คณะศึกษาศาสตร์

____ 2. คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์

____ 3. คณะวิทยาศาสตร์

____ 4. คณะเทคโนโลยี

ตอนที่ 2 : ความคิดเห็นเกี่ยวกับครูผู้สอน เอกสารหรือบทความ การประเมินผลการจัด

กิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งในและนอกห้องเรียนเป็นค่าแบบ

มาตราส่วนประมาณค่าและการเขียนตามข้อแนะนำ

ผู้วิจัย จงกาเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นที่เป็นจริงของนิสิต

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ครูผู้สอน					
1. ครูผู้สอนมีบุคลิกภาพดี					
2. ครูผู้สอนมีความรู้ดี					
3. ครูผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็น					
4. ครูผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิดที่เป็นเหตุเป็นผล					
5. ครูผู้สอนได้ปลูกฝังจริยธรรมให้นักเรียนในห้องเรียน					
ข้อเสนอแนะ					
.....					
.....					
เอกสาร/บทความที่อ่านในชั้นเรียน					
1. บทความที่อ่านมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์					
2. บทความแต่ละบทอ่านแล้วเข้าใจง่าย					
3. บทความกระตุ้นให้นักเรียนมีวิธีคิดอย่างเป็นระบบ					
4. บทความช่วยส่งเสริมการพัฒนาจริยธรรมของนิสิต					
5. บทความมีความทันสมัย					
6. บทความมีความยาวเหมาะสมกับเวลา					
ข้อเสนอแนะ					
.....					
.....					
การประเมินผล					
1. นิสิตทราบวัตถุประสงค์ของรายวิชานี้ก่อนเริ่มเรียน					
2. นิสิตทราบเกณฑ์การประเมินผลรายวิชานี้อย่างชัดเจนก่อนเริ่มเรียน					
3. เกณฑ์และข้อกำหนดต่าง ๆ ในการประเมินผลรายวิชานี้มีความเหมาะสม (เช่น การส่งงาน การเข้าชั้นเรียนตรงเวลา การเข้าร่วมกิจกรรม การตัดเกรด ฯลฯ)					
ข้อเสนอแนะ					
.....					

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
กิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน					
1. การจัดกลุ่มนิสิตแต่ละห้องเรียน โดยการจัดแบ่งจากนิสิตแต่ละวิชาเอกนั้นมีความเหมาะสม					
2. บรรยากาศการเรียนการสอนในชั้นเรียนเป็นกันเอง					
3. วิธีการเรียนด้วยการอภิปรายกลุ่มย่อยเกี่ยวกับเนื้อหาที่อ่านจากบทความ					
4. การสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อยทุกสัปดาห์มีความเหมาะสม					
5. ระยะเวลาในการอภิปรายเพียงพอ					
6. ระยะเวลาในการอ่านบทความก่อนอภิปรายเพียงพอ					
7. การบ้านและการศึกษาค้นคว้านอกห้องเรียนมีปริมาณที่เหมาะสม					
8. นิสิตมีปฏิสัมพันธ์กับครูผู้สอน					
9. นิสิตมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในห้องเรียน					
10. การอ่านหนังสือนอกเวลา 2 เล่ม แล้วสรุปส่งครูผู้สอนมีความเหมาะสม					
ข้อเสนอแนะ					
.....					
.....					

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
กิจกรรมสวดมนต์ทำวัตรเย็น ณ ชมรมพุทธศาสตร์					
1. กิจกรรมสวดมนต์เย็นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์รายวิชา					
2. จำนวน 5 ครั้งต่อภาค มีความเหมาะสม					
3. ระยะเวลาสวดมนต์ 18.00-19.00 น.					
4. สถานที่ (ชมรมพุทธศาสตร์) มีความเหมาะสม					
5. ผู้นำสวดมนต์ดำเนินการได้ดี					
6. บทสวดมนต์มีความยาวเหมาะสม					
7. บรรยากาศในการสวดมนต์เหมาะสม					
ข้อเสนอแนะ					
.....					
.....					
กิจกรรมรวมร่วมกับ บมหาวิ ทยาลัย เช่น ร่วมทอดกฐิน					
1. การร่วมกิจกรรมทอดกฐิน มมส. สอดคล้องกับการเรียนรายวิชานี้					
2. จากการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตเข้าใจประเพณีชาวพุทธฯ					
3. สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนิสิตในการเข้าร่วมกิจกรรมเพียงพอ					
4. เป็นกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง มมส.กับชุมชน					
ข้อเสนอแนะ					
.....					
.....					
.....					

ตอนที่ 3 : คำถามเกี่ยวกับการบรรลุวัตถุประสงค์รายวิชา

คำชี้แจง : ให้นิสิตรประเมินว่ากิจกรรมการเรียนการสอนทั้ง 5 กิจกรรมนี้ แต่ละกิจกรรมทำให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างไร
จงเรียงอันดับการบรรลุ วัตถุประสงค์

ตัวอย่าง

กิจกรรมการเรียนการสอนวิชา	เรียงลำดับตัวเลขข้อวัตถุประสงค์ที่บรรลุผล				
	อันดับ 1	อันดับ 2	อันดับ 3	อันดับ 4	อันดับ 5
1. กิจกรรมฟังคำบรรยายจากวิทยากร และพระสงฆ์	11	9	7	8	18

ถ้า นิสิตตอบแบบสอบถามตัวอย่างนี้ แสดงว่า นิสิต มีความคิดเห็นว่า กิจกรรมฟังคำ บรรยายจากวิ ทยากร และพระสงฆ์ ทำให้บรรลุ วัตถุประสงค์

ข้อที่ 11 : สามารถตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิตตนเองได้	เป็นอันดับ 1
ข้อที่ 9 : รู้จักและเข้าใจตนเองและผู้อื่น	เป็นอันดับ 2
ข้อที่ 7 : รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	เป็นอันดับ 3
ข้อที่ 8 : เรียนรู้อยู่เสมอ	เป็นอันดับ 4
ข้อที่ 18 : มีความสามารถปรับตัวให้เป็นผู้ นำ และผู้ตามที่ดี	เป็นอันดับ 5

วัตถุประสงค์รายวิชา มน 102 : มนุษย์การใช้เหตุผลและจริยธรรม

เป็นผู้ใฝ่รู้ความจริงและสามารถคิดอย่างมีเหตุผล

สามารถตั้งคำถามและแสวงหาความจริงด้วยตนเอง

สามารถคิดและเชื่อมโยงสิ่งที่คิดได้อย่างมีเหตุผล

สามารถวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ได้

สามารถคิดแก้ปัญหาด้วยการแสวงหาทางเลือก

และตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม

สามารถเลือกและสังเคราะห์ข่าวสาร

และข้อมูลเพื่อใช้อย่างเหมาะสม

กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

เรียนรู้อยู่เสมอ

II. เป็นผู้มีความรู้คุณธรรมและจริยธรรม

9. รู้จักและเข้าใจตนเองและผู้อื่น

10. เชื่อมมั่นในตนเองและสามารถพัฒนาตนเองได้

11. สามารถตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิตของตนเองได้

12. มีวินัยในตนเอง

13. มีความรับผิดชอบในบทบาทและหน้าที่ของตนเอง

14. มีความยุติธรรม

15. มีความซื่อสัตย์

16. มีความอายและเกรงกลัวต่อการทำผิด

17. ประพฤติตนให้เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

18. มีความสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับสังคมได้

19. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

20. มีอุดมการณ์ที่จะพัฒนาสังคม

กิจกรรมการเรียนการสอนวิชา	เรียงลำดับตัวเลขข้อวัตถุประสงค์ที่บรรลุผล				
	อันดับ 1	อันดับ 2	อันดับ 3	อันดับ 4	อันดับ 5
กิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน และ การทำงานบ้านส่ง					
กิจกรรมฟังคำบรรยายจากวิทยากร หรือพระสงฆ์					
กิจกรรมค่ายพัฒนาจิต					
กิจกรรมสวดมนต์ทำวัตรเย็นที่ ชมรมพุทธศาสน์					
กิจกรรมร่วมร่วมนักมหาวิทยาลัย เช่น ทอดกฐิน					

ตอนที่ 4 : การแสดงความประทับใจจากการเรียนวิชา มน.102

ชี้แจง : จงเขียนบรรยายความรู้สึกตามความเป็นจริง

หลังจากเรียนวิชามน 102 ไปแล้ว 1 ภาคเรียน หรือ 1 ปีการศึกษา นิสิตมีความรู้สึกประทับใจใน
เหตุการณ์การเรียนรู้อะไรบ้างทั้งในและนอกห้องเรียนที่ยังระลึกได้ และนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

ภาคผนวก ข

ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม

ข้อคำถาม	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ
ครูผู้สอน	
1. ครูผู้สอนมีบุคลิกภาพดี	.4964
2. ครูผู้สอนมีความรู้ดี	.5928
3. ครูผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็น	.6306
4. ครูผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิดที่เป็นเหตุเป็นผล	.5570
5. ครูผู้สอนได้ปลูกฝังจริยธรรมให้นิสิตในห้องเรียน	.6189
เอกสาร / บทความที่อ่านในชั้นเรียน	
1. บทความที่อ่านมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	.6311
2. บทความแต่ละบทอ่านแล้วเข้าใจง่าย	.2158
3. บทความกระตุ้นให้นิสิตคิดอย่างเป็นระบบ	.6668
4. บทความช่วยส่งเสริมการพัฒนาจริยธรรมของนิสิต	.4798
5. บทความมีความทันสมัย	.4556
6. บทความมีความยาวเหมาะสมกับเวลา	.3695
การประเมินผล	.3796
1. นิสิตทราบวัตถุประสงค์ของรายวิชานี้ก่อนเริ่มเรียน	
2. นิสิตทราบเกณฑ์การประเมินผลรายวิชานี้อย่างชัดเจนก่อนเริ่มเรียน	.3941
3. เกณฑ์และข้อกำหนดต่าง ๆ ในการประเมินผลรายวิชานี้มีความเหมาะสม (เช่น การส่งงาน การเข้าชั้นเรียนตรงเวลา การเข้าร่วมกิจกรรม การตัดเกรด ฯลฯ)	.4929

ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม (ต่อ)

ข้อคำถาม	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ
กิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน	
1. การจัดกลุ่มนิสิตแต่ละห้องเรียน โดยการจัดแบ่งจาก นิสิตแต่ละวิชาเอกนั้นมีความเหมาะสม	.6286
2. บรรยากาศการเรียนการสอนในชั้นเรียนเป็นกันเอง	.6390
3. วิธีการเรียนด้วยการอภิปรายกลุ่มย่อยเกี่ยวกับเนื้อหา ที่อ่านจากบทความ	.5124
4. การสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อยทุกสัปดาห์มี ความเหมาะสม	.4886
5. ระยะเวลาในการอภิปรายเพียงพอ	.2228
6. ระยะเวลาในการอ่านบทความก่อนอภิปรายเพียงพอ	.5473
7. การบ้านและการศึกษาค้นคว้านอกห้องเรียนมี ปริมาณที่เหมาะสม	.4146
8. นิสิตมีปฏิสัมพันธ์กับครูผู้สอน	.7343
9. นิสิตมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในห้องเรียน	.7473
10. การอ่านหนังสือนอกเวลา 2 เล่ม แล้วสรุปส่ง ครูผู้สอนมีความเหมาะสม	.6844
กิจกรรมการฟังการบรรยายโดยวิทยากร, พระสงฆ์	
1. หัวข้อคำบรรยายสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ของรายวิชา	.5284
2. วิทยากรมีความสามารถในการบรรยาย	.2920
3. ระยะเวลาในการบรรยายแต่ละครั้งมีความเหมาะสม	.1909
4. การบรรยายโดยวิทยากร 2 ครั้ง / ภาคเรียน	.0704

ค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบสอบถาม (ต่อ)

ชื่อคำถาม	ค่าอำนาจจำแนกรายชื่อ
6. บทสวดมนต์มีความยาวเหมาะสม	.5497
7. บรรยากาศในการสวดมนต์เหมาะสม	.5464
กิจกรรมร่วมกับมหาวิทยาลัย เช่น ร่วมทอดกฐิน	
1. การร่วมกิจกรรมทอดกฐิน มมส. สอดคล้องกับการเรียนรายวิชานี้	.5353
2. จากการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตเข้าใจประเพณีชาวพุทธฯ	.5740
3. สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนิสิตในการเข้าร่วมกิจกรรมเพียงพอ	.5378
4. เป็นกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง มมส. กับชุมชน	.5211

หมายเหตุ

1. ข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกเข้าเกณฑ์มีค่าตั้งแต่ .349 ขึ้นไป
2. ข้อที่ไม่ถึงเกณฑ์ ได้ปรับปรุงแก้ไข

ต้นฉบับไม่ปรากฏข้อมูล